

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte

8. juni 1978

PROTOKOLL

over forhandlinger i representantskapsmøte
8. juni 1978

	Side
Åpning og konstituering	8
Beregning for 1977	9
Ansettelse av 2. sekretær i Distriktskontoret 1	
Trykkesaker	11
Innstilling fra Organisasjonskomiteen	12
Den daglige situasjon	21
Ordskipet	35
Formannens sluttnotat	34
Navneliste	39

Side

Åpning og konstituering	5
Beretning for 1977	6
Regnskap for 1977	8
Ansettelse av 2. sekretær ved distriktskontoret i Trondheim	11
Innstilling fra Organisasjonskomitéen	12
Den faglige situasjon	21
Ordsiftet	35
Formannens sluttinnlegg	54
Navneliste	59

TALERLISTE

Andreassen, Thor 7, 8, 10	Jensen, Henny 39
Ask, Erling 5, 19, 43, 58	Johannessen, Harald 17
Bach, Odd 39	Knapp, Ole 12, 19
Balstad, Jan 16	Kokaas, Gunnar 53
Born, Arne 33	Kosmo, Jørgen 7, 17
Flesvig, Ole 45	Kvalheim, Odd-Kåre 47
Frøysland, Rolf 37	Løken, Arne 10, 58
Halvorsen, Tor 5, 6, 21, 54, 58	Paulsen, Helge 41
Hansen, Bjørn 44	Ravnaas, John 10
Hansen, Kåre 35	Strangel, Arne G. 9
Helle, Yngvar 14	Svestad, Rolf 50
Hysvær, Einar 51	Thingvoll, Ann-Jorid 15, 19, 47
Hågensen, Yngve 6	Totland, Nils 31
Ingsøy, Bjarne 6	Totland, Otto 46
Isaksen, Odd 18	Tveiten, Martin 15, 49
Jacobsen, Ingeborg 42	

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ordinært representantskapsmøte torsdag 8. juni 1978 i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet kl. 11.00 av formannen, *Tor Halvorsen*, som ønsket representanter og gjester vel møtt.

Tor Halvorsen la deretter fram følgende forslag til

SAKLISTE:

1. Beretning for 1977.
2. Regnskap for 1977.
3. Ansettelse av distriktssekretær i Trondheim.
4. Innstilling fra Organisasjonskomitéen.
5. Den faglige situasjon.

Erling Ask, Norsk Kjemisk Industrierarbeiderforbund, ba Representantskapet om lov til å ta opp til diskusjon det berømmelige «hyrdebrevet» senere under møtet.

Tor Halvorsen opplyste at saken hadde vært drøftet i LOs administrasjon samme dag, og at en var innstilt på å utarbeide en uttalelse som han trodde ville komme til å bli dekkende for Ask's syn.

Vedtak:

Forslaget til sakliste ble enstemmig godkjent.

Følgende forretningsorden ble enstemmig vedtatt:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang

og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.

3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen med navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Saklista punkt 1:

BERETNING FOR 1977

Da man forutsatte at Representantskapets medlemmer hadde lest Beretningen på forhånd, foreslo *Tor Halvorsen* at innholdsfortegnelsen ble referert punkt for punkt, og at de som hadde merknader til de enkelte punkter tok dem opp etter hvert.

Det var enighet om denne framgangsmåte.

Bjarne Ingsøy, Norsk Tjenestemannslag, ba om ordet til avsnittet om LOs ungdomsutvalg på side 189. — LOs ungdomsarbeid er nevnt på to steder — på side 139 om det internasjonale ungdomsarbeid og på side 189. LO er gjennom sitt ungdomsutvalg godkjent som en norsk ungdomsorganisasjon på linje med Rød Ungdom, Unge Høyre, Framfylkingen, AUF o.s.v., noe som gjør at man får en del statstøtte.

Det har vakt en del strid at LO får penger av staten på denne måten, og vi bør da kanskje presentere det ungdomsarbeidet vi driver på en noe mer utfyllende måte. Syttifem forskjellige slike organisasjoner får penger av staten, og det er en viss gjensidig kontroll av hverandre på dette området. Til kritikerne av at LO får penger til dette arbeid har vi hevdet at alternativet er at hvert forbund får stønad.

Jeg tror at når støtten for inneværende år går opp i et så høyt beløp som 360 000.— kroner, vil det være en fordel å presisere at hovedarbeidet foregår på grunnplanen, men at vi også innen LO driver et omfattende ungdomsarbeid.

Yngve Hågensen, som leder LOs ungdomsutvalg, gjorde merksam på at man gjennom ungdomsutvalget er i gang med et arbeid for å nå det mål representanten *Ingsøy* fant var viktig.

I første omgang vil det av neste års beretning kunne ses at vi har utvidet LOs ungdomsutvalg sentralt til også å omfatte forbundene — noe som ikke har vært tilfelle tidligere, og i dette utvidede utvalget har vi under overveielse å diskutere oss fram til en annen måte å organisere virksomheten i fylkene på. Etter som dette blir realiteter håper jeg vi i LOs ungdomsutvalg kan finne fram til en arbeidsform som tilfredsstiller de krav det offentlige stiller til vår virksomhet på dette område.

Jørgen Kosmo, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, ba om ordet til siste avsnitt i punktet om Oslo faglige samorganisasjon, hvor det heter:

«Økonomien er fortsatt dårlig, men takket være et tilskudd fra LO har vi greid å holde hodet over vannet også dette året. Vi regner med at økonomien vil bli noe bedre i 1978, da det er vedtatt å øke kontingenten fra 5 til 7 øre pr. ukemerke. I tillegg vil det bli full innbetaling fra «kartellforeningene», da den gamle ordningen med fordeling av et fast beløp fra Kartellet opphører fra 1. januar 1978.»

Jeg synes det er helt riktig at LO gir støtte fordi samorganisasjonene er en viktig del av vår bevegelse, og de bør økonomisk være i stand til å yte den service og aktivitet som en samorganisasjon bør gi. Spørsmålet er imidlertid etter hvilke kriterier en fordeler denne støtten. Horten faglige samorganisasjon søkte for en tid siden om økonomisk støtte, men fikk avslag fordi kontingenten var under ti øre, som vedtektene fastsetter at samorganisasjonen må ha for å få økonomisk støtte fra LO.

— Er det andre forhold som er lagt til grunn for vurderingen når det gjelder Oslo faglige samorganisasjon?

Thor Andreassen, Sekretariatet — Samorganisasjonen i Oslo har i mange år vært i en særstilling, noe som de fleste i denne forsamling kjenner til. En av grunnene til dette er at de ikke har hatt egen distriktssekretær i Oslo. En annen grunn er at de har mange av sine medlemmer som tilhører statstjenesten, og som derfor har hatt en annen tilknytning når det gjelder kontingent til samorganisasjonen en hva som er representativt for samorganisasjonene ellers i landet.

— Det er med bakgrunn i dette at Oslo faglige samorganisasjon har vært behandlet på en spesiell måte, slik at de skal kunne få gjennomført et skikkelig arbeid. Det er nå tatt skritt til at de får endret sine kontingentforhold, og vi håper at dette for framtiden skal føre til at en kan trappe ned den direkte sentrale støtten til Samorganisasjonen.

Votering:

Representantskapet innstiller LOs beretning for 1977 til godkjenning på LO-kongressen.

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

Saklista punkt 2:

REGNSKAP FOR 1977

LOs hovedkasserer, Thor Andreassen, orienterte om regnskapene for 1977. Om kontingenten sa han:

Grunnlaget for vår økonomi er den kontingent som til enhver tid blir betalt. I 1946 var kontingenten for heltbetalende medlemmer 15 kroner året, i 1976 var vi kommet opp i 95 kroner året for alle. I år er kontingenten igjen regulert slik at vi i første halvår får 55 kroner og i annet halvår 60 kroner, altså i gjennomsnitt 115 kroner for 1978. Det har vel ikke alltid vært slik at vi har fulgt opp de intensjonene som ligger i vedtektsbestemmelsen fra 1968 om at vi kunne regulere kontingenten når Statistisk Sentralbyrås lønnsstatistikk for industrien viste endringer opp eller ned med minst 10 pst. Årsaken ligger i at det sto «kan reguleres». Det burde ha stått «skal».

Ser vi på kontingentutviklingen, finner vi at i 1955 arbeidet vi 3.6—3.7 timer pr. år for kontingenten, eller for å si det på en annen måte: kontingenten til LO svarte i 1955 til 7.68 pst. av den gjennomsnittlige ukefortjenesten. I 1960 var vi kommet opp i 8.51 pst., mens vi i 1977 var kommet ned i 7.27 pst.

Det er det grunnlaget vi har å arbeide etter. Stiller vi spørsmålet om det er riktig å måle vår kontingent i forhold til den lønnsmessige utviklingen, vil vel de fleste være enig i at de utgiftene vi har til vårt organisasjonsarbeid er direkte knyttet til lønns- og arbeidskostnader, reisevirksomhet m.v. Det er utgifter som følger pris- og lønnsutviklingen. Den kontingenten vi får skal også brukes til andre formål bestemt i vedtektene: kampfondet, Folkets Husvirksomheten, støtte til opplysningsarbeidet og A-pressen.

Andreassen gjorde så rede for en del hovedpunkter i regnskapet. For 1977 balanserte taps- og vinningskontoen med 30.4 millioner kroner. Brutto kontingentinntekt var på nær 46 millioner kroner, etter avsetning til kampfondet og andre vedtektsmessige avsetninger var det tilbake 23.8 millioner. Renter og utbytte ga 6.5 millioner kroner. Overskuddet var på 2 millioner kroner. Status balanserte med 182.7 millioner kroner. Kampfondet var på 101.7 millioner kroner. Av dette vil framgå at vi bruker mer til driften enn vi får inn i kontingent.

Revisjonssjef Arne G. Strangel leste følgende revisjonsberetning til regnskapene for 1977 fra revisjonen og revisjonsutvalget:

«Vi har i dag gått igjennom og underskrevet regnskapene for året 1977 for Landsorganisasjonen i Norge med underregnskaper, Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse, Folkets Hus Fond og Opplysnings- og Utviklingsfondet.

Revisjonen er utført fortløpende i samsvar med vedtekter og gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk.

Bilagene er gjennomgått av Revisjonsutvalget i dets møter gjennom året.

Det er påsett at det foreligger tilfredsstillende legitimasjoner for de foretatte poster. Det er videre kontrollert at utbetalinger av ekstraordinær karakter støtter seg til organisasjonsmessig fattede vedtak ifølge protokoller.

Landsorganisasjonens regnskap viser et overskudd for 1977 på kr. 2.017.204.52. Beløpet er tillagt kapitalkonto.

Pensjonskassens regnskap for 1977 er gjort opp med et underskudd på kr. 10.081.130.43. Beløpet vil, i henhold til vedtektene, bli utlignet på medlemsorganisasjonene.

Regnskapet til Folkets Hus Fond viser et overskudd på kr. 1.348.493.45. Beløpet er tillagt kapitalkonto.

Revisjonskontorets regnskap viser et underskudd på kr. 84.016.55 og til disposisjon pr. 31/12-1977 kr. 329.294.95.

Regnskapet til Lørenvengen 35 viser et underskudd på kr. 32.830.30. Det er da foretatt normale avskrivninger på bygning og tekniske anlegg med kr. 353.696.60. Videre er det utgiftsført renter med kr. 1.110.000.00.

Beløpet representerer 6 % av den kapital LO har skutt inn og er tatt til inntekt i LOs regnskap.

Opplysnings- og Utviklingsfondets totale inntekter utgjorde i 1977 kr. 36.339.128.99. Det er benyttet i alt kr. 31.804.545.17. Fondets kapital pr. 31/12-1977 var kr. 11.838.948.64. Av dette er kr. 1.500.000.00 bundet i lån til Statsansattes Hus A/S.

Renteinntektene fra de opparbeidede fonds i sykelønnsordningen mellom LO og N.A.F. utgjorde i 1977 kr. 8.928.395.64. Det er i 1977 utbetalt følgende beløp:

Til Dovrefjell Hotell	kr. 500.000.00
Til Fagerfjell Turistsenter	kr. 1.184.000.00
	kr. 1.684.000.00

Med innestående beholdning pr. 1/1-1977 utgjør disse midler pr. 31/12-1977 kr. 15.887.736.42. Av dette beløp er kr. 3.500.000.00 plassert som lån og kr. 500.000.00 som aksjer i det nye Hotell Helsfyr. Resten er plassert i bankinnskudd.

Beholdningen av verdipapirer, fordringer, bankinnskudd samt gjeld ifølge statusoppstillinger er kontrollert av revisjonen. Garantiansvar pr. 31/12-1977 utgjorde ifølge innhentede oppgaver kr. 1.887.496.00.

Vi finner at de framlagte regnskaper er tilstrekkelig spesifisert. De er satt opp i samsvar med grunnsetninger for en ordentlig regnskapsførsel og gir etter vår oppfatning et riktig bilde av den økonomiske forvaltning i 1977 og den finansielle stilling ved årsskiftet.

Vi kjenner ikke til forhold ellers som kan ha betydning for bedømmelsen av regnskapene og innstiller disse til godkjenning.»

Arne Løken, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, ga uttrykk for honnør til Thor Andreassen for den måte han la fram regnskapene på og den fremragende forklaring på LOs økonomi han hadde gitt for Representantskapet. Han sa at det var første gang han hadde fått en skikkelig forklaring på de forskjellige økonomiske forhold.

John Ravnaas, Handel og Kontor i Norge, sa seg enig med Arne Løken, men hadde likevel et par spørsmål å stille til regnskapene. I forbindelse med forklaringen på hvordan kontingentandelen utvikler seg, var han redd for at dette kanskje på sikt kan gi en vanskeligere situasjon i framtiden. — I den sammenheng er mitt spørsmål: Bruker man budsjett i LO? Hensikten med spørsmålet er fra min side å få belyst hvorvidt man bruker budsjett for lettere å kunne se den framtidige situasjon.

— Jeg har imidlertid egentlig bedt om ordet til en annen del av LOs regnskaper, den som gjelder Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse. Denne kassens stilling er meget vanskelig, på sikt er det fare for en uholdbar utvikling av kassen. Vi har vedtekter som forutsetter at det utliknes et garantiansvar hvis kassen går under-skudd. Underskuddet er på 10 millioner kroner, og vi har en kapital på 20 millioner. Dette er vel ikke noen god forretningsførsel hvis man skal se på dette som driftskasse, noe det vel egentlig er når det gjelder pensjonene. Jeg har skrevet omfattende brev til Pensjonskassen og bedt om en orientering om situasjonen, hvordan kassen står og hvordan den vil utvikle seg framover. Svaret fra Pensjonskassen er ikke tilfredsstillende, idet det sies at man arbeider med spørsmålet med sikte på å orientere medlemmene av kassen senere.

Heller ikke av beretningen framgår det hvordan situasjonen er økonomisk for kassen, og heller ikke revisorene har i sin innberetning sagt noe om denne vanskelige situasjon. Derfor synes jeg nå det er nødvendig å få en avklaring og stiller følgende forslag:

«Den Norske Fagorganisasjons Pensjonskasse.

Sekretariatet pålegges å iverksette nødvendige tiltak, slik at det snarest mulig, og senest innen neste representantskapsmøte våren 1979, foreligger en nærmere avklaring om den økonomiske situasjon og kassens framtidige utsikter.

Om nødvendig føres Den Norske Fagorganisasjons Pensjonskasse opp som egen sak på dagsordenen våren 1979.»

Thor Andreassen: — Som jeg kort sa i min redegjørelse, så er denne Pensjonskassen en problemkasse, og vi arbeider meget intens med spørsmålet. Jeg føler meg overbevist om at Sekretariatet i

løpet av høsten har kommet fram til en eller annen konklusjon på hva som må gjøres med dette. Det mangler vel egentlig ikke på svar. Svaret lå vel egentlig i de tallene jeg presenterte her. Det som mangler må vel kanskje være vilje, evne og mulighet til å se i øynene det ansvar som påligger oss alle.

Til spørsmålet om garantiansvar vil jeg si at alle forbundene hitil har betalt garantiansvar. Vi har noen foreninger som henger etter. Dette er spesielle ting vi vil drøfte i Sekretariatet.

Jeg tror ikke det skulle være nødvendig med spesielle forslag eller vedtak her. Uansett om det framlagte forslag var kommet, ville det neste representantskapsmøte måtte ta stilling til dette spørsmålet, idet utredningen som er foretatt allerede i 1976 har vært i Sekretariatet et par ganger. Det er med sikte på en bearbeiding av dette forslaget at arbeidet nå pågår.

Innstilling:

Sekretariatet har behandlet regnskapene og foreslår at Representantskapet innstiller regnskapene til godkjenning overfor Kongressen.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

Forslaget til John Ravnaas ble foreslått oversendt LOs sekretariat.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

Saklista punkt 3:

ANSETTELSE AV 2. SEKRETÆR VED DISTRIKTSKONTORET I TRONDHEIM

Stillingen som 2. sekretær ved distriktskontoret i Trondheim ble lyst ledig i januar 1978.

Det meldte seg 17 søkere til stillingen.

En komité gjennomgikk søknadene, og hadde konferanse med tilsynsutvalget og kontorets leder.

På grunnlag av dette innstilte komitéen på Kjell Flønes, Klæbu. Kjell Flønes var ansatt ved DNAs distriktskontor i Trondheim. Han har følgende utdanning, praksis og tillitsverv:

Framhaldsskole, Den grunnl. verkstedsskole, Elementærtekn. skole, 3 årig læringskole. Han har vært ansatt som elektriker ved

Siemens, klubbformann for elektrikerne, tre siste årene klubbformann på heltid. Elektrikernes representant ved en rekke komitéer og utvalg. Tillitsmannsopplæring LO-skolens trinn I.

Sekretariatet gjorde i sitt møte 24. april følgende vedtak:

«Som 2. sekretær ved distriktskontoret i Trondheim ansettes søker nr. 10 — Kjell Flønes.

Går til Representantskapet for godkjenning».

Vedtak:

Representantskapet ga enstemmig sin tilslutning til denne ansettelse.

Saklista punkt 4:

INNSTILLING FRA ORGANISASJONSKOMITÉEN

Formannen i LOs organisasjonskomité, sekretær *Ole Knapp*, orienterte om Organisasjonskomitéens innstilling når det gjaldt forslag til retningslinjer for LOs samarbeidsorganer i fylkene. Han sa:

— Da Kongressen i 1977 ga Organisasjonskomitéen dette oppdrag, ga den samtidig klare rammebetingelser for det arbeid som skulle utføres i komitéen. Men til tross for disse klare rammebetingelsene har vi lagt mye arbeid i å fremme disse forslagene for flere organer. Vi har arbeidet i Organisasjonskomitéen, vi har hatt saken ute til høring på distriktskontorene, den har vært behandlet i spesiell konferanse med distriktssekretærene, for senere å få endelig behandling i Sekretariatet 22. mai i år.

Når det gjelder rammebetingelsene som ble gitt av Kongressen, uttrykte Kongressen klart hvilket formål samarbeidsorganene i fylkene skulle ha, og det var derfor en lett oppgave for Organisasjonskomitéen å fremme forslag i tråd med Kongressens forutsetninger. Sammensetningen var imidlertid noe mer problematisk, og vi har her forsøkt å ta hensyn til de geografiske ulikheter, de ulikheter som finnes innenfor de ulike fylker hva angår antall samorganisasjoner. Vi har under punkt 2 A — sammensetningen av fylkeskonferansene — søkt å binde dette sammen på en slik måte at det skal imøtekomme kravene fra de fylker som har et antall på fem-seks samorganisasjoner og de som er oppe i et antall på tyve samorganisasjoner. Vi har forsøkt å skape en fleksibel sammensetning etter at det er fremmet forslag fra de respektive fylker.

Vi har også i forslaget forsøkt å koordinere den faglige virksomhet som allerede foregår i fylkene. Som Representantskapet kjenner

til, har vi tilsynsutvalg som er knyttet til distriktskontorene, vi har utvalg for familiepolitikk, likestilling og menneskeverd, og disse har da arbeidet på hver sin kant. Med denne nye konstruksjonen når det gjelder sammensetning forsøker vi å koordinere det faglige arbeidet på fylkesplanet, slik at man slipper dobbeltkjøring og overlapping. Vi synes det er ganske vesentlig å få et forum hvor alle sidene av den faglige virksomhet som vi vet finnes i de enkelte fylker trekkes inn i ett organ.

Når det gjelder styringsorganene har vi i komitéen hatt en omfattende diskusjon. Vi har rådført oss med distriktssekretærene, og jeg vil innledningsvis si at man ikke må betrakte dette som en fasttømret ordning som det ikke skal rokkes ved. Vi står imidlertid overfor en situasjon med et nytt organ på fylkesplan, og vi finner det riktig i første omgang å ta i bruk de ressurser vi har, og at vi når vi vinner erfaringer på lokalplanet, foretar de justeringer som måtte være nødvendig i forhold til de signaler vi mottar fra distriktene. Vi synes det er riktig at distriktene selv gjennom praktisk arbeid kan vinne erfaringer og senere fremme forslag til en styringsform som er hensiktsmessig ut fra de forhold som gjelder i distriktene.

I punkt 3 — spørsmålet om økonomi, har vi sagt at man bør ha to måneders varsel med foreløpig dagsorden, slik at man fra vår side i LO også kan få gitt signaler. Det er jo ikke her bare spørsmål om en énveiskommunikasjon fra fylkene inn til LO, men det vil også være spørsmål om å bruke disse organene i en noe mer utadvendt informasjon. Vi trenger da en slik varslingstid for å kunne stille våre personellressurser til rådighet for disse fylkeskonferansene.

Sekretariatet anbefaler innstillingen vedtatt, og parallelt med det fremmer vi forslag til endring av teksten i § 8 i vedtektene for samorganisasjonene.

Følgende innstilling foreligger fra Organisasjonskomitéen:

«Kongressens vedtak om organisasjonsformene, punkt 6 a og b, er sluttbehandlet i Organisasjonskomitéen, og Sekretariatet gjorde i sitt møte 22. mai d.å. vedtak om å innstille overfor Representantskapet å godkjenne forslag til retningslinjer for LOs samarbeidsorganer i fylkene.

Ved godkjenning av retningslinjene, må Vedtekter for de faglige samorganisasjoner, § 8 — Arsmøtets myndighetsområde under punkt b, tilføyes:

«-og representant(er) til LOs samarbeidsorganer-».

FORSLAG TIL RETNINGSLINJER FOR LOs SAMARBEIDS- ORGANER I FYLKENE

1. Formål

Samarbeidsorganet er et hjelpeorgan for Landsorganisasjonen i Norge, underlagt LOs vedtekter og vedtak fattet av LOs kongress, representantskap og sekretariat.

Samarbeidsorganet har til formål:

- a) å ivareta de fagorganisertes interesser overfor fylkeskommunene,
- b) å samordne de fagorganisertes interesser overfor andre organer på fylkesplan,
- c) å virke for å styrke aktiviteten i de lokale samorganisasjonene,
- d) å følge opp fagbevegelsens handlingsprogram.

2. A. FYLKESKONFERANSEN

Fylkeskonferansen skal bestå av fra 20 til 35 representanter alt etter behovet for forbundsvis og geografisk spredning.

Representantene velges av de lokale samorganisasjoners årsmøte. Ved valgene skal hensyn tas så vel til forbundsvis som geografisk spredning. Samorganisasjonene kan velge fra 1 til 4 representanter, hvorav en skal være formannen.

Dessuten møter utvalget for familiepolitikk — likestilling — likeverd og fylkesorganets styre.

B. STYRE

Samarbeidsorganet skal ha et styre som sammen med LOs distriktskontor skal ha ansvaret for konferansens forberedelse, gjennomføring og oppfølgingen av vedtak.

Styret utgjøres av tilsynsutvalget for LOs distriktskontor. Når det gjelder tilsynsutvalgene for distriktskontorene i Kristiansand, Porsgrunn, Trondheim og Oslo/Akershus, foretar Sekretariatet de nødvendige suppleringsvalg, slik at styrets tre medlemmer kommer fra samme fylke.

Styret, i samarbeid med LOs distriktskontor, skal forberede sakene som skal behandles av fylkeskonferansen.

3. ØKONOMI

Senest to måneder før avholdelsen skal styret legge fram for LO forslag om foreløpig program og budsjett for fylkeskonferansen.

4. KONSTITUERING

Den første fylkeskonferansen, som skal bestå av formennene i de lokale samorganisasjonene, drøfter den framtidige sammensetning og innstiller overfor Landsorganisasjonen, som skal godkjenne den endelige fordeling og sammensetning.

Yngvar Helle, Hordaland fylke: — Innlederen uttrykte håp om at man ville få signaler fra distriktene. Jeg hilser med glede innstillingen fra Organisasjonskomitéen, idet det som nå skjer er en viktig inntreden på fylkesplanet. Spesielt synes dette viktig etter at fylkeskommunen er blitt en realitet. Det er en kjensgjerning at fagbevegelsen alltid har kommet etter med organer som kan demme opp for nye organer som er opprettet på arbeidsgiversiden. Jeg oppfatter de organer det her legges opp til som en

del av den samme virksomhet. Vi ønsker her å få større innflytelse på fylkesplanet for hele fagbevegelsen. I stigende grad blir vi opp tatt av mykere verdier, og jeg tror det er på høy tid at vi får en samlet opptreden når det gjelder denne virksomheten på fylkesplanet.

Formuleringen i punkt 1 a) kan imidlertid misforstås dithen at en skal ivareta interesser overfor fylkeskommunen som arbeidsgiver. Vi har jo andre organer innen LO til dette, bl. a. de LO-tilsatte innenfor den offentlige sektor. Forholdet er jo at fagbevegelsen innen sitt geografiske område skal ivareta de fagorganisertes interesser i hele fylket.

For å unngå misforståelser, fremmer jeg følgende forslag:

«1. Formål.

- a) å ivareta de fagorganisertes interesser innen fylket/fylkeskommunene.»

Martin Tveiten, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, sa at han trodde dette nye organet kunne være nyttig. — Man har på den ene side en god del samorganisasjoner som har vanskeligheter med sin virksomhet, og disse vil muligens få en stimulans til sitt engasjement. I fylkeskommunene skjer det så mye innenfor næringslivet at det er viktig at fagorganisasjonen kan samkjøre den noe sprikende holdning som er registrert den siste tiden. Når det gjelder fylkeskommunen og fylket, så er dette noe som er uklart for de aller fleste mennesker i dette land. Den gamle formuleringen *fylke* er en geografisk del, og man har *fylkeskommunen* som er den folkevalgte styringsdelen i systemet. Jeg er litt redd for at det som står i forslaget punkt 3 om økonomi vil hindre handlefriheten noe. I Hordaland har man nå hatt diskusjonen om Munck-konsernet, og hvor fagbevegelsen i tre kommuner har hatt problemer med samkjøring. Skal fagbevegelsen i slike tilfeller kunne opptre som en enhet, må det kunne skje fort. Det er tidsfaktoren som ofte er det viktigste her, og da vil to-månedersgrensen kunne gjøre dette vanskelig. Jeg er fullt klar over at man vil kunne finne fram til ordninger, men jeg er betenkt over denne formuleringen.

Ann-Jorid Thingvoll, Handel og Kontor i Norge, uttrykte sin glede over at vi har fått innstillingen, og at man også i formålet tar utgangspunkt i en fleksibel formulering, slik at fylkene selv kan få trekke opp retningslinjene for sin arbeidsmåte ut fra de geografiske muligheter fylket har. — Imidlertid er det problemer når det er snakk om signaler fra distriktene. I innledningen ble det sagt at saken var sendt til høring til LOs distriktskontorer. Hvorfor har vi ikke fått anledning til å drøfte saken i samorganisasjonene,

i avdelingen? Det er vel ikke dette vi har ment med demokrati i hverdagen? Vi burde vel ha fått anledning til å uttale oss til Organisasjonskomitéen? Det står at det skal være et hjelpeorgan fra Landsorganisasjonen. Det er vel imidlertid ikke bare et hjelpeorgan for LO, fordi de vanlige medlemmer oppfatter jo Landsorganisasjonen som administrasjon og Sekretariatet i LO, ikke oss vanlige medlemmer, og når vi da skal ha et hjelpeorgan på fylkesplanet, så vil vi gjerne ha et organ som er hjelpeorgan for de fagorganiserte i fylket og for LO.

Når det gjelder spørsmålet om styret, så viser det seg at jo lenger utover landet en kommer, desto større mistillit er det til stede over sekretariatsoppnevnte utvalg. Tilsynsutvalget for LOs distriktskontorer kjenner vi i vanlige fagforeninger kun ved valgene til fylkesrepresentanter til Kongressen og Representantskapet. Det er de eneste gangene vi hører at vi har et tilsynsutvalg. Derfor er vår mistillit knyttet til akkurat dette punktet om styret. Vi ønsker et styre på fylkesplanet, men vi ønsker et styre som vi har valgt. Det må være riktig at fylkeskonferansen velger sitt eget styre. Det kom signaler om at det var mulig å gjøre det på denne måten i framtida, men skal dette organet fungere fra starten av, skal vi ute i fylkene ha tillit til dette organet, så må styret fra starten av være valgt av oss.

Jeg fremmer følgende forslag:

«Punkt B, 2. avsnitt.
Styret velges av fylkeskonferansen.»

Jan Balstad, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: — Jeg er enig med representanten Thingvoll i dette spørsmålet. Jeg har for øvrig også gitt uttrykk for dette i Organisasjonskomitéen. Jeg har imidlertid vært inne på at til de første konferansene burde det kanskje være tilsynsutvalget i samarbeid med distriktssekretæren som sto for innkallingen. Jeg kan med min beste vilje ikke forstå hvorfor dette organet ikke kan velges der hvor det skal virke. Det er imidlertid mange som er enig i at det er tilsynsutvalget som skal utgjøre styret. Uten å gi uttrykk for noen mistillit til tilsynsutvalget fra min side, synes jeg det må være en tilfældighet om det skal gå bra. Jeg mener at det er et organ som er tiltenkt en helt annen oppgave, en kontrollerende funksjon overfor distriktskontoret, mens styret har fått seg tillagt helt andre oppgaver.

Ole Knapp ga uttrykk for at det ikke skulle være noen fasttømret ordning som ikke kan røkkes ved. Jeg var innstilt på å foreslå her i dag at spørsmålet om styret skulle være en prøveordning,

og at vi, når vi fikk erfaring med det, kunne ta spørsmålet opp til ny vurdering. Jeg er nå i tvil om hva jeg skal gjøre. Primært er jeg enig i forslaget fra foregående representant, på den annen side har jeg søkt å gjøre de synspunkter gjeldende i saksbehandlingen tidligere uten å nå fram. Dermed har jeg for min del innsett at kanskje det ville være riktig å bruke dette som arbeidsgrunnlag i en periode framover, og så med bakgrunn i det ta en ny vurdering. Jeg vil imidlertid forsikre meg om Ole Knapps formulering inneholder omtrent det samme som jeg er ute etter, nemlig ved at vi ved en gitt anledning på et senere tidspunkt får anledning til å vurdere erfaringene med sikte på å kunne treffe en endelig beslutning om hvordan disse organene bør drives.

Harald Johannessen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund: — Vi har i Oppland hatt konferanser hvor dette punktet har stått på dagsordenen. Vi har diskutert hvilken form disse styringsorganene skulle ha og hvilket formål fylkeskonferansene skulle ha. I representantskapsmøtet i samorganisasjonen, hvor jeg er formann, har vi hatt anledning til å gi våre synspunkter til kjenne. Vi har i alle fall hatt anledning til å diskutere dette, og jeg går ut fra at vi ikke er noe unntakstilfelle.

— Når det gjelder tilsynsutvalgene og den formen de skulle ha som styre for fylkeskonferansene, har også dette spørsmålet vært debattert hos oss. Det har da ikke vært noen motforestillinger på dette punktet. Jeg vil gjerne gjøre oppmerksom på noe jeg tror er viktig, nemlig at i så spredte områder som de fleste fylker består av, er det vanskelig å kjenne de forskjellige tillitsmenn. De kan være aktive, effektive og framtreddende i sitt lokalmiljø, men på fylkesplan kan det være vanskelig å vite dette. Det er også slik at når det innstilles til tilsynsutvalget, så forsøkes det i vår innstilling fra samorganisasjonene å ta hensyn til å dekke bedrifter og eventuelt forbund som har betydning innenfor området. Jeg skulle tro at det muligens vil vise seg en utvikling slik at man senere kan komme dit at fylkeskonferansene velger tilsynsutvalget.

Jeg tror likevel at det Organisasjonskomitéen har kommet fram til er det riktige på det nåværende tidspunkt, og så får utviklingen vise om de mer eller mindre hypotetiske forhåndsannelser er riktige eller ikke.

Jørgen Kosmo, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: — For å si det rett ut. Jeg hadde ventet meg mer av denne innstillingen. Det snakkes titt og ofte om manglende erfaring når det gjelder samarbeid på fylkesplanet. Jeg synes man i den sammenheng burde

ha sett noe nærmere på Arbeiderpartiets oppbygging på fylkesplanet, og hentet erfaringer ut fra det. Jeg hadde ventet meg en ordning for fagbevegelsen på fylkesplanet som gikk på årsmøte, representantskap og styre. Av Organisasjonskomitéens innstilling forstår jeg at man har valgt å gå forsiktig ut og gjerne vil prøve seg fram. I stedet for å etablere systemet med årsmøte har man gått over til den såkalte fylkeskonferansen. Man må jo da på denne måten betrakte fylkeskonferansen som et slags overordnet organ på en slik måte at det kan fattes vedtak som det eventuelle styret er forpliktet til å følge opp og arbeide med mellom hver fylkeskonferanse. Det er heller ikke sagt noe om hvor ofte det er ment å holde disse fylkeskonferansene. Ved den framstillingen som ble gitt for hvordan saksbehandlingen skal være før hver fylkeskonferanse, må man tro at fylkeskonferansene ikke blir holdt oftere enn en gang i året.

— Jeg tror derfor at vi ikke vil få noe slagkraftig organ for fagbevegelsen i fylkene. Vi har allerede kommet langt på etterskudd i forhold til fylkeskommunen, i forhold til politisk aktivitet, spesielt på den borgerlige siden og også på arbeidsgiversiden. Slik situasjonen er nå, må jeg bare avfinne meg med de faktiske forhold og gå inn for fylkeskonferanser. Det har heldigvis blitt reist et forslag om at fylkeskonferansen eventuelt skal velge et styre som skal stå direkte ansvarlig overfor fylkeskonferansen. Jeg vil gjøre det klart at jeg kommer til å stemme for en slik ordning.

Det vil da også være naturlig at man lar hvert enkelt distriktskontor få til oppgave å kalle inn og få koordinert den første fylkeskonferansen.

Odd Isaksen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: — Vi som i Organisasjonskomitéen har arbeidet med saken har drøftet og hatt forestillinger og motforestillinger, omtrent på linje med hva som tidligere her er sagt i denne saken. Jeg ble overrasket over å høre Jan Balstad, fordi jeg ikke har registrert noen av hans innvendinger under arbeidet hittil med saken i Organisasjonskomitéen.

Ann-Jorid Thingvoll tok opp spørsmålet om styringsorganene. Vi har drøftet lenge og vel i Organisasjonskomitéen hvilken konstruksjon vi skulle gi dette styringsorganet i oppstartingsfasen. Jeg understreker at Organisasjonskomitéens formann innledningsvis ga uttrykk for at dette i og for seg ikke er noe som skal være evigvarende. Når vi valgte å fremme forslag om at styrene skulle være tilsynsutvalgene, så var det for det første nettopp av hensyn til ikke å få styrer av en størrelsesorden som kanskje ble noe

uhandterlig. For det andre: på forsøksbasis å finne en arbeidsform for disse fylkeskonferansene som kunne være noenlunde rimelig, også sett ut fra den kvantitative synsvinkel.

På bakgrunn av det forarbeid som foreligger fra Organisasjonskomitéens side vil jeg be Representantskapet om å akseptere og vedta den innstilling Sekretariatet legger fram, fordi det på forsøksbasis vel antageligvis er den gunstigste styrings- og organisasjonsformen når det gjelder fylkeskonferansene.

Erling Ask, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: — Vi bør her få til et forslag som det i utgangspunktet ikke hefter noe særlig negativt ved. Jeg kunne tenke med å foreslå at vi i annet avsnitt i punkt B etter «styret» tilføyer et *kan*. Mitt forslag lyder slik:

«Forslag: pkt. B

Foreslår at 2. avsnitt blir lydende slik «Styret *kan* utgjøres av . . .»

Ann-Jorid Thingvoll, Handel og Kontor i Norge, sa at Ask's forslag som nå var framlagt dekket det hun var ute etter, fordi det da var opp til fylkeskonferansen å bestemme styrets sammensetning. Hun trakk derfor sitt forslag tilbake.

Formannen i Organisasjonskomitéen, *Ole Knapp*, fikk ordet til noen sluttbemerkninger:

— La meg ta det som er enklest først. Representanten *Yngvar Helle* foreslo at det skulle stå fylkeskommunen. Jeg kan ikke se at det skulle komplisere noe særlig, og vi må kunne ta det til følge. Hvis han mener at det da fortøner seg klarere, så er det vårt siktepunkt også at arbeidsoppgavene skal være klarere, og den målrettingen har vi da ingenting i mot.

Når det derimot gjelder det som er sagt om tilsynsutvalgene og tillit og mistillit, så må jeg reservere meg ganske sterkt. For det første er tilsynsutvalgene oppnevnt etter forslag fra samorganisasjonene, så det er ikke noe fremmedelement i forhold til samorganisasjonene vi snakker om.

Det er ikke ett av medlemmene i noe tilsynsutvalg som er tatt utenfor rammen av de forslag som er fremmet av samorganisasjonene. De må jo da ha en viss tillit ute i samorganisasjonene når det fremmes forslag på dem. Når det gjelder punktet om at saken er sendt til distriktskontorene og ikke samorganisasjonene, så er det vel ikke å yte rettferdighet overfor den tidligere organisasjonskomitéen. Dette var ett av elementene i det debattopplegg som ble sendt

ut, og hvor alle hadde anledning til å gi til kjenne sine synspunkter på hvordan dette skulle bygges opp. Det er på dette materiale den tidligere organisasjonskomité fremmet sine forslag overfor Kongressen, og Kongressen vedtok dette med slike rammebetingelser jeg tidligere har nevnt.

Jeg burde kanskje ha sagt innledningsvis at det ligger en dypere tanke i dette med å bruke tilsynsutvalgene i første omgang for å vinne erfaring. En er klar over at det kan oppstå mistillit fordi tilsynsutvalget arbeider på sitt felt med sine saker og samorganisasjonene på lokalplanet med sine. Det oppstår derfor en avstand, men meningen er jo å få koordinert virksomheten, og i den utstrekning det ikke skulle være tillit til stede, så forventer en at disse fremtidige fylkesorganene sørger for å gi uttrykk for uenighet. Nå blir jo tilsynsutvalgene fysisk knyttet til samarbeidsorganene i fylket. Hvis dette ikke lykkes, får vi som tillitsmenn i LO, som kommer til å delta på de aller fleste av disse konferansene, ta med de signaler vi måtte få tilbake og sørge for en ajourføring i samsvar med det som er hensiktsmessig ut fra den målsetting som er trukket opp for fylkesorganene. En vil så sterkt en kan anbefale at Organisasjonskomitéens innstilling blir vedtatt, og at vi søker å bruke en periode framover til å vinne erfaring. Kanskje en da finner ut at nettopp å knytte familiepolitisk utvalg og tilsynsutvalget til dette samarbeidsorganet i fylket, har vært en hensiktsmessig og riktig form, fordi man med det har greid å koordinere den faglige virksomheten.

Det er jo ikke noe nytt i fagbevegelsen at man legger nye arbeidsgaver til et allerede bestående organ. Det er Landsorganisasjonen i seg selv et typisk eksempel på, at det fanges opp stadig nye arbeidsgaver.

Debatten om Organisasjonskomitéens innstilling var dermed avsluttet og man gikk til

Votering:

1. Sekretariatets forslag ble satt opp mot forslaget fra Erling Ask, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Erling Ask's forslag fikk 23 stemmer.
Dermed ble Sekretariatets forslag vedtatt.
2. Forslaget fra Yngvar Helle ble tiltrådt.

En tok deretter pause til kl. 14.30.

Ettermiddagsmøtet

Ettermiddagsmøtet startet kl. 14.30.

Møtet ble ledet av LOs nestformann, Leif Haraldseth.

Saklista punkt 5:

DEN FAGLIGE SITUASJON

Tor Halvorsen holdt følgende innledningsforedrag om den faglige situasjonen:

«Da Representantskapet møttes 18. og 19. januar, var vi klar over den vanskelige situasjonen som forelå. Vi imøteså harde og kanskje langvarige forhandlinger og mekling. På bakgrunn av erfaringene med kombinerte oppgjør og den vanskelige økonomiske situasjon gjorde vi vedtak om et kombinert, samordnet oppgjør. Hovedmålene for oppgjøret var å sikre sysselsettingen, stabilisere kjøpekraften for brede lønnstakergrupper og en klar lavtlønnsprofil.

Sekretariatets konkretisering av kravene.

Vi framsatte krav om en lønnsutvikling på 10,9 prosent, slik at kjøpekraften i 1978 ble stabilisert på fjorårets nivå for brede lønnstakergrupper. Eventuelle statlige tiltak med innvirkning på kjøpekraften ville føre til en justering av dette kravet.

Lavtlønnskrevet besto av garantiordningen og kravet om tradisjonelle lavtlønnsstillegg.

En reiste også krav om en kollektiv ulykkes- og gruppelivsfor sikring. Avtalen var forutsatt to-årig, men med en tilsvarende forhandlingsordning i midten av perioden som sist. Det var en forutsetning at tilleggene skulle disponeres av forbundene selv.

Forhandlingene med Norsk Arbeidsgiverforening.

Forhandlingene med Norsk Arbeidsgiverforening begynte 13. februar. Allerede på åpningsmøtet ble det klart at vi ville gå inn i meget vanskelige og kompliserte forhandlinger. Foruten å tegne et meget negativt, jeg vil si for negativt bilde av vår økonomiske situasjon, krevde Norsk Arbeidsgiverforening en spesiell avtale om begrensning av lønnsglidningen. Med den rolle som adgangen til lokale forhandlinger spiller for vesentlige deler av vårt avtalesystem var det klart at et slikt krav ville komplisere forhandlingene i en slik grad at mulighetene for å nå fram var liten.

Forhandlingene ble brutt fra vår side 15. mars. De hadde hele tiden vært vanskelige, og var konsentrert om to hovedspørsmål: Begrensning av lønnsglidningen og lavtlønsspørsmålet. Norsk Arbeidsgiverforening var heller ikke villig til å gi generelt tillegg ved tariffrevisjonen.

Jeg vil gjerne knytte noen kommentarer til Norsk Arbeidsgiverforenings krav om tak på lønnsglidningen. Dette var i realiteten ikke noe krav, men et ultimatum. En slik holdning får nødvendigvis konsekvenser for forhandlingsklimaet og mulighetene for å komme fram til en løsning gjennom forhandlinger og mekling mellom organisasjonene.

En eventuell avtale om begrenset lønnsglidning ville vært et inngrep i det enkelte forbunds tariffavtale. LO fant det derfor nødvendig at et slikt spørsmål ble drøftet videre på det forbundsvisе planet. Fra vår side sa vi oss villige til å ta pause i de sentrale forhandlingene for å få tid til slike forbundsvisе drøftelser. Vi var med andre ord innstilt på å finne løsninger. Men dette avviste N.A.F.

N.A.F.s holdning ved behandlingen av kravet om tak på lønnsglidningen, er etter min oppfatning ikke forenlig med partenes ansvar for å komme fram til en avtale og vil kunne undergrave hele avtalesystemet som vi i dag har i arbeidslivet.

Før Rikslønnsnemnda tok til med behandlingen av oppgjøret mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening, var de to organisasjonene kommet til enighet på følgende punkter: Taket for beregning av premie til Opplysnings- og utviklingsfondet skal heves fra kr. 50 000 til kr. 70 000. En ble enige om å endre grunnlaget for å få sluttvederlag slik at det også gis etter 15 års sammenhengende medlemsskap uavhengig av hvilken bedrift en har arbeidet i. Til avtalen om helligdagsgodtgjørelse har Norsk Arbeidsgiverforening i brev klargjort hvordan en vil praktisere enkelte bestemmelser i tapsreglene.

Forsikringskravet ble delvis imøtekommet. En ble enige om å gjennomføre en kollektiv gruppelivsforsikring med kr. 50 000 og fallende beløp fra 60 år og oppover i forsikringssum ved død. Norsk Arbeidsgiverforening har bemerket at de er innstilt på at Rikstrygdeverket kan administrere ordningen. Partene skal arbeide videre med den praktiske utformingen med sikte på å oppnå enighet i løpet av 1978 slik at den kan tre i kraft fra 1. april 1979. Utgiftene skal legges inn i kostnadsrammen for neste års tariffrevisjon og er forutsatt å tilsvare 0,2 prosent. Det er enighet om at en under disse drøftelsene også skal ha anledning til å vurdere etablering av et eget selskap i hovedorganisasjonenes regi.

Mekling.

Meklingen startet 28. mars. De vanskeligste spørsmålene også under meklingen var kravet fra Norsk Arbeidsgiverforening om en begrensning av lønnsglidningen, det generelle tillegget og lavtlønsspørsmålet.

For å få meklingen i gang fant forhandlingsutvalget at en måtte legge fram et forslag til avtale for begrensning av lønnsglidningen. Dette forslaget hadde støtte av hele forhandlingsdelegasjonen, og ville ikke beskjære den adgang en i dag har til lokale forhandlinger. Dette forutsatte imidlertid at Norsk Arbeidsgiverforening kom med et reelt tilbud som kunne gi grunnlag for videre mekling.

Norsk Arbeidsgiverforening var fortsatt ikke villig til å imøtekomme de nye prinsipper som lå i Landsorganisasjonens krav for lavtlønnsgruppene. N.A.F. tilbød et lavtlønns tillegg etter vanlig mønster med en ramme på 1/3 av lønnsnemndas kjennelse. Fortsatt var N.A.F. ikke villig til å drøfte noe generelt tillegg.

De kontakter som i sluttfasen av meklingen ble tatt med myndighetene og de kontakter meklingsmannen hadde med partene, klargjorde at det ikke var grunnlag for å sette fram noe forslag ved tariffoppgjøret. Også meklingsmannens anmodning om frivillig voldgift ble forkastet i samsvar med vårt prinsipielle syn på en slik løsning.

Landsorganisasjonen varslet derfor plassfratredelse for de grupper som har tariffavtaler med utløp 31. mars og 1. april. I statsråd 14. april fremmet Regjeringen forslag om at oppgjøret skulle løses ved lønnsnemnd. Som følge av dette, ble Landsorganisasjonens varsel om plassfratredelse trukket tilbake.

Den økonomiske situasjon våren 1978.

Før jeg går nærmere inn på behandlingen av tariffoppgjøret i Rikslønnsnemnda, vil jeg si noe om endringene i de økonomiske forutsetningene for tariffoppgjøret som har skjedd i løpet av våren.

Allerede ved Representantskapets forrige møte var vi klar over at den økonomiske situasjon var forverret utover høsten og vinteren. Regjeringen hadde allerede varslet at det var nødvendig å legge fram et tillegg til langtidsprogrammet fra i fjor høst for å klarlegge de økonomiske forutsetningene en må arbeide under de nærmeste årene framover.

Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening ble orientert av myndighetene om hvordan de vurderte den økonomiske situasjonen på møtet i Kontaktutvalget i begynnelsen av februar måned. I innstillingen som Sekretariatet la fram for Representantskapet,

var en slik vurdering av den økonomiske situasjonen allerede innebygget.

Både det reviderte nasjonalbudsjettet og tilleggset til langtidsprogrammet tar særlig opp tre områder som Regjeringen mener er problemområdene i vår økonomi. De siste tre år har vårt innenlandske bruk av varer økt vesentlig sterkere enn hva landets inntektsøkning har gitt grunnlag for. En raskere vekst i lønnskostnader pr. produsert enhet her i landet enn i land vi konkurrerer med, har ført til et visst tap av markedsandeler både her i landet og i utlandet. Underskuddet på betalingsbalansen er nå så vidt stort at det gir grunnlag for en viss bekymring.

Landsorganisasjonen har alltid lagt vekt på inntektsoppgjørenes betydning for den alminnelige økonomiske utvikling. For årets inntektsoppgjør har vi hatt som en helt sentral målsetting å opprettholde den fulle sysselsettingen. Ut fra dette har vi lagt til grunn at oppgjøret må sees på som et ledd i en moderat tilstramningspolitikk.

Den norske kronen er nedskrevet i forhold til de øvrige land i det europeiske slangesamarbeidet i tre omganger. I april og august i fjor ble kronen nedskrevet med henholdsvis 3 prosent og 5 prosent. Disse devalueringene kom som et resultat av at vi delvis fulgte de devalueringene som Sverige foretok. I februar i år foretok Norge en devaluering på eget initiativ som førte til en nedskrivning på kronen på 8 prosent. I alle tilfellene har nedskrivningen styrket norske eksportnæringers konkurranseevne.

Av ytterligere tiltak vil jeg nevne at Regjeringen i tillegg har bevilget 32 mill. kroner på 1978-budsjettet til spesielle eksportfremmende tiltak. Investeringsavgiften for industri og bergverk ble satt ned fra 13 til 9 prosent fra 1. januar i år. I forbindelse med det reviderte nasjonalbudsjett har Regjeringen også foreslått flere tiltak.

Etter behandlingen i Stortinget vil investeringsavgiften for industri og bergverk bli ytterligere redusert til 5 prosent. Samtidig innføres en refusjonsordning for arbeidsgiveravgiften. Ordningen vil omfatte en lang rekke bransjer og utgjør 1 krone pr. time. For de bransjene som allerede får det såkalte timeverkstilskuddet, blir støtten i alt kr. 3.40 pr. time. På årsbasis vil besparelsen for industrien være om lag 900 mill. kroner.

Ved årsskiftet rettet Norsk Arbeidsgiverforening en henvendelse til Regjeringen for å få utsatt gjennomføringen av den nye sykelønnsordningen som allerede var vedtatt av Stortinget med virkning fra 1. juli i år. Landsorganisasjonen har holdt seg til vedtaket i Stortinget. Dette stanpunktet hadde bred oppslutning. En lang rekke

henvendelser fra klubber og avdelinger viste dette. Regjeringens forslag om reduksjon av arbeidsgiverperioden fra 14 dager til 10 dager, vil ha liten praktisk betydning for dem som nå får en vesentlig bedre ordning ved sykdom. Likevel betyr dette en besparelse for næringslivet på 340 mill. kroner på årsbasis og 170 mill. kroner for 1978. Samlet vil disse tiltakene bidra til å gi norsk industri vesentlig bedre arbeidsvilkår.

Rikslønnsnemndas behandling av tariffoppgjøret 1978.

Landsorganisasjonen varslet på vanlig måte plassfratredelse etter at det var klart at en ikke kom fram gjennom mekling. En var forberedt på en tilspisset situasjon. I et samfunn med frie og ansvarlige organisasjoner må partene ha muligheten åpen for å ta i bruk sine lovlige kampmidler. Denne retten er av vesentlig betydning for de frie organisasjoners stilling, og dermed også for fagbevegelsens kampkraft. Norsk lovgivning har imidlertid et regelverk som gir myndighetene en adgang til å bryte inn i dette mønsteret dersom de finner skadevirkningene for store til at samfunnet kan tåle dem. Som organisasjon er vi forpliktet til å bøye oss for denne faktiske rettstilstand.

I den aktuelle økonomiske situasjon tok LO-sekretariatet Regjeringens beslutning om tvungen lønnsnemnd til etterretning. En rekke forbund behandlet den oppståtte situasjon og kom til samme konklusjon som Sekretariatet.

Når dette er sagt må det også være klart at Regjeringen har et helt spesielt ansvar for at lønnsnemndas resultat blir gjort gjeldende for alle grupper i samfunnet. Dette er konsekvensen av å gripe til tvungen voldgift som en løsning på tariffoppgjøret. Dette må gjelde næringsdrivende innen liberale yrker, det må gjelde høyere funksjonærer og ikke minst må det gjelde jordbruksoppgjøret. Noe annet vil ikke bli forstått av de som er fratatt sine kampmidler gjennom voldgiftsavgjørelsen.

I prosedyren for Rikslønnsnemnda bygget Landsorganisasjonen på de samme vurderinger og de samme krav som en var gått ut fra under den forutgående forhandlings- og meklingsrunden. I mellomtiden hadde Regjeringen imidlertid gjennomført visse tiltak som påvirker utviklingen i disponibel realinntekt i inneværende år. Om-sorgsfradraget ble økt med 300 kroner pr. barn, samtidig ble elektrisitetsavgiften økt og også gjort gjeldende for kraft til private husholdninger. Dette er beregnet å slå ut med 0,2 prosent på den disponible inntekten i 1978. Også medlemsavgiften til syketrygden ble økt med 0,4 prosent av bruttoinntekt. I sin påstand for Rikslønnsnemnda tok Landsorganisasjonen hensyn til dette og satte fram

påstand om at det måtte gis et generelt tillegg som under de endrede forutsetningene opprettholdt kjøpekraften for vanlige lønns-
takere fra 1977 til 1978. Norsk Arbeidsgiverforening fant å ville opprettholde sitt prinsipielle krav om tak på lønnsglidningen ved behandlingen i Rikslønnsnemnda. Landsorganisasjonen sto derfor også fast på sitt krav om en garantiordning for de lavest lønte.

I sin kjennelse delte Rikslønnsnemnda seg. Flertallet, formannen, fylkesmann Anger og direktør Hernes ved Statens Teknologiske Institutt, gikk inn for et generelt tillegg på 50 øre pr. time og lavtlønnstillegg varierende fra 80 øre pr. time til 10 øre pr. time. I slutningen fra Rikslønnsnemnda fikk verken Landsorganisasjonen eller Norsk Arbeidsgiverforening medhold i sine krav om innføring av prinsipielt nye tariffbestemmelser gjennom lønnsnemndsbehandlingen.

Norsk Arbeidsgiverforening hadde knyttet spørsmålet om tillegg for manglende lønnsglidning til en avtale om tak på lønnsglidningen. I sin prosedyre søkte Landsorganisasjonen å påvise at en garanti for manglende lønnsglidning ikke var noe nytt prinsipp i avtalene mellom de to organisasjonene. Flertallet i Rikslønnsnemnda fant likevel ikke å kunne ta denne påstanden til følge. Landsorganisasjonen fikk derfor heller ikke medhold i dette kravet. Derimot fikk en medhold både når det gjaldt utformingen av reguleringsbestemmelsen for annet avtaleår, der bestemmelsen nå har samme ordlyd som i foregående tariffperiode og når det gjelder spørsmålet om når den nye avtalen skal gjøres gjeldende. Tilleggene blir nå gitt fra de gamle avtalenes utløp. Lønnsnemnda gav oss også medhold i at forbundene selv skulle kunne forhandle med sine direkte arbeidsgivermotparter om disponering av tilleggene.

Mindretallet blant de nøytrale medlemmene i Rikslønnsnemnda, trygdedirektør Alexander, gikk i sin uttalelse i hovedsak inn for Norsk Arbeidsgiverforenings påstand.

Da det er flertallskjennelsen som er gjeldende tariffavtale, vil jeg gå nærmere inn på hva denne må antas å få for konsekvenser for inntektsutviklingen for våre medlemmer i inneværende år.

I sin kjennelse uttaler Rikslønnsnemnda at den antar at virkningen av lønnsutviklingen gjennom 1977 og ny lønnsglidning i 1978, vil bidra til å øke det gjennomsnittlige lønnsnivået fra 1977 til 1978 med om lag 6,5 prosent. Dette innebærer samtidig at en antar at lønnsglidningen i gjennomsnitt fra 1977 til 1978 vil bli om lag 5,8 prosent. Lønnsglidningen vil da bli redusert i forhold til glidningen fra 1976 til 1977 da den var om lag 6,5 prosent.

Flertallet i Rikslønnsnemnda antar at tarifftilleggene vil slå ut i inneværende år med henholdsvis vel 1,1 prosent og nær 0,3 prosent,

til sammen 1,4 prosent, slik at økningen i bruttoinntektene i gjennomsnitt blir 7,9 prosent fra 1977 til 1978. Det er grunn til å anta at med et slikt lønnsoppgjør vil prisstigningen fra 1977 til 1978 bli om lag 8 prosent. Holder dette anslaget, vil en i inneværende år få en betydelig reduksjon i prisstigningstakten i forhold til de foregående årene. Dette skjer tross en viss reduksjon i den internasjonale verdien av den norske kronen og den sterkere prisstigningen dette medfører.

Landsorganisasjonen forutsetter at skal det være mulig å oppnå et slikt resultat må en resten av året opprettholde den meget strenge prisstoppen og prisreguleringen som myndighetene gjennomførte i forbindelse med devalueringen i februar måned.

I en vurdering av kjennelsen fra Rikslønnsnemnda er selvsagt virkningen på medlemmenes kjøpekraft av vesentlig betydning. Vi gikk inn i tariffrevisjonen med et krav om at kjøpekraften for det brede lag av lønns- og lavtlønte måtte opprettholdes og med et krav om en økning av kjøpekraften for de lavtlønte. Landsorganisasjonen har beregnet hva virkningen av kjennelsen vil bli. I beregningene har en bygget på lønnsnemndas antakelse om en inntektsutvikling på 6,5 prosent utover de tilleggene som følger av kjennelsen og en prisstigning på 8 prosent fra 1977 til 1978. I tillegg har en tatt hensyn til andre endringer i fradrag og skatteregler som påvirker den disponible realinntekt. Vi er da kommet til at medlemmer med gjennomsnittsinntekt i 1977 og to barn med rett til barnetrygd og omsorgsfradrag, vil få om lag uforandret kjøpekraft fra 1977 til 1978. For tilsvarende familier, men med inntekt på 80 prosent av gjennomsnittet for industrien viser beregningene at disse vil få en økning i kjøpekraften på mellom 1 og 2 prosent fra 1977 til 1978.

De usikre faktorene i beregningene er lønnsglidningen og forutsetningene om prisstigning resten av året. Det er selvsagt at Landsorganisasjonen her vil følge utviklingen og vurdere denne i forhold til hva vi i dag antar ligger i kjennelsen fra Rikslønnsnemnda.

Etter min vurdering har lønnsnemnda i sitt arbeid på en grundig måte forsøkt å sette seg inn i synspunktene fra begge sider og foretatt en samvittighetsfull og selvstendig avveining av de forhold som er lagt fram for lønnsnemnda. Jeg synes det er grunn til å nevne dette når Norsk Arbeidsgiverforening hevder at lønnsnemnda i stedet for å bygge sin avgjørelse på realøkonomiske forhold, skyver Regjeringen og dens uttalelser foran seg og avgjør saken på politisk heller enn på økonomisk grunnlag. Etter min oppfatning grenser det til uanstendighet når Norsk Arbeidsgiverforening hevder at en eventuell bedring av konkurranseevnen i år i hvert fall ikke vil skyldes lønnsnemndas kjennelse. Nå må også Norsk Arbeidsgiver-

forening akseptere at andre kan trekke en annen konklusjon av de foreliggende realøkonomiske forhold enn det Norsk Arbeidsgiverforening hevder det er grunn til å gjøre. Det er nå all grunn til å fastslå at dette oppgjøret vil bedre norsk industris kostnadssituasjon ovenfor utlandet med anslagsvis 3—5 prosent. Dette vil være et vesentlig bidrag til å trygge våre arbeidsplasser.

Oppgjøret for andre grupper.

Både i de retningslinjene som Representantskapet tidligere har trukket opp for dette inntektsoppgjøret og i uttalelsene som Sekretariatet har fattet i forbindelse med forhandlingene og meklingen, har det vært en klar forutsetning at andre grupper skal holde seg til den rammen som blir fastlagt i oppgjøret mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Vi har også overfor Regjeringen pekt på at det er dens politiske ansvar å sørge for at dette blir overholdt. Når Regjeringen og Stortinget har valgt å bringe oppgjøret mellom de to hovedorganisasjonene inn for Rikslønnsnemnda til tvungen voldgift, er dette ansvaret nå klart lagt på både Regjeringen og Stortinget.

Jeg vil samtidig understreke at ved den videre voldgiftsbehandlingen av jordbruksoppgjøret, må en legge til grunn samme generelle tillegg og lavtlønns tillegg for jordbrukerne som for Landsorganisasjonens medlemmer.

Når alle opposisjonspartiene på Stortinget tegner et mer dystert bilde av vår økonomi enn hva Regjeringen gjør, må også disse kjenne sin besøkelsestid og gi klare signaler om at den videre opptrapping i jordbrukets inntekter etter den tidligere vedtatte planen, må utstå i inneværende avtaleperiode.

Loven om tvungen voldgift gir Regjeringen muligheter for å vedta voldgift for alle lønnsoppgjør våren 1978 unntatt jordbruksoppgjøret og oppgjøret i staten og kommunene. Jeg vil understreke at denne loven må brukes dersom det overhode er den minste grunn til å anta at enkelte grupper søker å oppnå et gunstigere resultat enn det Rikslønnsnemndas kjennelse gir for oppgjøret mellom de to store organisasjonene.

Jeg skal ikke gå nærmere inn på oppgjørene for de stats- og kommuneansatte. Representanter for Kartellet og Kommuneforbundet vil orientere om dette umiddelbart etter mitt innlegg. Ett punkt vil jeg imidlertid ta opp. Det gjelder den framtidige samordning av forhandlingene mellom de tre områdene: den private sektor, statssektoren og kommunesektoren. Vi bør se nærmere på hvordan vi mest praktisk skal løse dette. Det vil gjelde den praktiske fram-

driften i forhandlingene og spørsmål som har mer taktisk innhold. Allerede under årets oppgjør ble disse spørsmålene luftet mellom forhandlingsdelegasjonene. Vi er innforstått med å ta dette opp etter våroppgjørets avslutning. Fra LOs side vil vi ta et konkret initiativ hvor vi sammen ser på den praktiske håndtering av samordningen ved neste korsvei. Vi er innstilt på å prioritere dette arbeidet.

Oppgjørsformene.

Til slutt vil jeg si noe om erfaringene fra vårens oppgjør. Skal den frie forhandlingsretten være reell, forutsetter det at begge parter må være innstilt på å gå i forhandlinger med sikte på å komme fram til en løsning og ikke sette fram krav på en slik måte at den annen part umulig kan akseptere dem.

Oppgjørsformen er kanskje det viktigste spørsmål å ta stilling til ved forberedelsene av et tariffoppgjør. Vi har i tariffoppgjørene etter 1970 hatt flere ulike oppgjørsformer. Både i 1970 og 1972 hadde vi samordnede oppgjør, der rammen i store trekk ble fastsatt i forhandlinger mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Forslaget ble stemt over felles. Oppgjøret 1974 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør, men i slutfasen av forhandlingene kom myndighetene inn med tiltak som kan sies å være en forløper for de kombinerte oppgjørene vi senere har hatt. Av erfaringene i 1974 kan vi slutte at det er mulig å knytte ulike tiltak fra myndighetenes side også til slike desentraliserte oppgjørsformer.

Oppgjøret i 1976 ble gjennomført som et samordnet kombinert oppgjør, dvs. Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen forhandlet sentralt om rammen, som i 1970 og 1972, men myndighetene kom inn i slutfasen og bidro til at den økningen i kjøpekraften som en forutsatte kunne oppnås ved lavere tillegg i kroner og øre enn hva som ellers ville ha vært nødvendig.

Også denne våren forsøkte vi en slik oppgjørsform. Vi kom ikke fram i år. Likevel er det min mening at vi fortsatt ikke skal utelukke noen av disse formene, men ta spørsmålet opp til en realistisk behandling på det aktuelle tidspunkt. Vi er fortsatt i en vanskelig økonomisk situasjon. Det er ikke mulig i dag å forutsi hvilken situasjon vi vil ha neste år. Om vi skal gå inn i et kombinert oppgjør er også avhengig av Regjeringens opplegg i nasjonalbudsjettet til høsten. Men dette vil Representantskapet få til behandling på neste møte.

Andre oppgaver i tiden framover.

Vi har vært gjennom en hektisk tid. De økonomiske problemer og sysselsettings- og industripolitikken har vært hovedoppgaver. Slik

blir det også i tida framover. Likevel er ikke dette de eneste oppgavene. Vi har et omfattende handlingsprogram som skal settes ut i livet. Det er tre år igjen til neste kongress. Den videre demokratisering av arbeidslivet vil være en av de sentrale sakene. Bedriftsdemokratiet har ikke funnet sin endelige form. Reformen, som ble iverksatt i 1973, vet vi fungerer som forutsatt. Men vi må videre. Ganske snart etter Representantskapets møte vil vi sammen med Det norske Arbeiderparti oppnevne den komitéen som skal utrede den videre utvikling av bedriftsdemokratiet. Vi har et meget bredt erfaringsgrunnlag å bygge på foran denne utredningen av 1980-årenes bedriftsdemokrati.

En rekke sider ved spørsmålet skal vi forsøke å avklare gjennom denne utredningen i arbeiderbevegelsens egen regi. Jeg vil ikke her og nå angi hvordan jeg mener saken bør avklares. Det jeg imidlertid gjerne vil få si noe om, er selve idégrunnlaget utredningen skal ta utgangspunkt i.

Det er et udiskutabelt prinsipp at de ansattes innflytelse i arbeidslivet skal skje på grunnlag av arbeidets egenverdi.

Norsk fagbevegelse vil ikke fravike dette grunnsynet. Vi har aldri godtatt penger, aksjer og eiendomsrett som den eneste åpningen til bedriftenes besluttsende organer. På dette punkt er det ikke behov for komitéutredning.

Vi skal likevel ikke overse den debatt vi har fått om det økonomiske demokrati. Med den vekt svensk og dansk arbeiderbevegelse har lagt på dette, var det naturlig at vi fikk i gang debatten også hos oss. Vi bør få til en avklaring av vår egen grunnholdning til denne måten å håndtere demokratiseringen på. Vi bør avklare vår egen holdning til økonomisk demokrati. Jeg ser særlig ett aspekt ved saken som jeg tror vi bør få mer oppmerksomhet omkring. Vår solidariske lønnspolitikk medfører naturlig nok en del konsekvenser. En av dem er at vi gjennom profilen og innretningen på våre tariffopplegg ikke tar ut hva vi kunne i sterkere bedrifter. Midler som isolert sett ut fra resultatene i den enkelte bedrift, kunne tas ut.

Jeg stiller bare spørsmålet; har vi avklart disse konsekvensene godt nok — og har vi tenkt gjennom mulige alternativer for å sikre disse midlene mer i samsvar med lønnstakernes interesser. Dette er ett av flere spørsmål som jeg tror vi skal søke avklart gjennom den videre diskusjon om disse spørsmålene.

Et moment til synes jeg må være riktig å si i fra om allerede i dag. Høyre og de krefter som føler seg i slekt med Høyres idéer og politikk, vil bli kraftig skuffet dersom de tror at deres selveierdemokrati-modell står foran et gjennombrudd.

Jeg har pekt på to av de store oppgavene framover. Vi vil få to

interessante utredninger ut av disse sakene, — uavhengig av hverandre, men samtidig samkjørt i tid. Dette vil kunne skape en bred og positiv debatt innad i arbeiderbevegelsen.

Den tredje store utredningsoppgaven Kongressen påla oss var eiendomsforholdene i næringslivet, — forholdet mellom private og statlige eiendomsforhold. Vi vil i løpet av kongressperioden sette i gang arbeidet med å se på ulike former for statlige industriengasjement. Som kjent har LO og Papirindustriarbeiderforbundet sammen med Det norske Arbeiderparti allerede nedsatt et utvalg som vurderer den framtidige eierform i treforedlingsindustrien. Dette er en begynnelse og vi vil komme tilbake til de øvrige områder.

La oss da bare slå fast at oppgavene framover er viktige og store og at løsningen vil få stor betydning for den enkelte og organisasjonens framtid.»

Nils Totland, Statstjenestemannskartellet, startet sitt innlegg med å be Representantskapet om å unnskyldte at Kartellets formann og nestformann ikke hadde anledning til å være til stede, og sa at dette ikke måtte oppfattes som en demonstrasjon fra Kartellets side.

— Etter LO-formannens redegjørelse for tariffoppgjøret generelt, vil jeg kort redegjøre litt om oppgjøret i statssektoren. I utgangspunktet vil jeg presisere at Kartellet både i krav, under veis i forhandlingene og til slutt i meklingen har fulgt LOs representantskaps vedtak om tariffoppgjøret og tilpasset oss det. Det var en selvfølge for oss å basere oss på et samordnet kombinert oppgjør. Hovedpunktene var også for oss å få opprettholde kjøpekraften for de store inntektsgrupper og en forbedring av den for lavtlønnsgruppene.

På det tidspunkt LO brøt forhandlingene med N.A.F. og gikk i mekling var vi i staten såvidt kommet i gang med forhandlingene, og da meklingen for LO og N.A.F. ble avsluttet uten resultat, vurderte også Kartellet å bryte forhandlingene. Imidlertid besluttet Kartellstyret seg til slutt for å utsette forhandlingene inntil voldgiftsavgjørelsen i LO/N.A.F.-oppgjøret forelå. Vi regnet da med at Rikslønnsnemndas kjennelse måtte betraktes som ramme også for oppgjøret i staten, og at forhandlingsspørsmålet for oss vesentlig ville bli hvordan denne rammen skulle fordeles. Vi regnet med at vi ville få bedre innflytelse over dette fordelingsspørsmålet ved direkte forhandlinger mellom partene, enn om vi skulle gå til mekling og eventuelt også havne i Rikslønnsnemnda.

Etter at Rikslønnsnemndas kjennelse forelå foretok Kartellet en vurdering av hvordan dette resultatet skulle overføres til statssektoren. Vi valgte da å bygge på den redegjørelse som forelå om Riks-

lønnsnemndas kjennelse fra LOs sekretariat og de tall som formannen her i sitt foredrag har vært inne på. Våre opprinnelige krav ble endret i samsvar med dette til en total utviklingsramme fra 1977—78 på ca. 9,5 prosent. Vi var imidlertid klar over at i dette tallet lå en del forhold som ikke uten videre kunne gjøres gjeldende for statssektoren, og under de fortsatte forhandlingene reduserte derfor Kartellet sin ramme til 7,9 prosent. Dette bygde på de vurderinger LO har lagt fram, som går ut på følgende:

Ettervirkning av tariffoppgjøret 1977 og lønnsglidningen 1977 og 1978 til gjennomsnittlig 6,5 prosent, Rikslønnsnemndas kjennelse på 1,4 prosent, til sammen 7,9 prosent. Dette mente Kartellet var det absolutte minimum vi kunne fire oss ned til under forhandlingene, og dette tallet ble heller ikke på noe tidspunkt bestridt av statens forhandlere. Da staten kom med et endelig og siste tilbud på 7,5 prosent, fant Kartellet å måtte bryte forhandlingene. Det kan høres lite ut å bryte forhandlingene på fire tiendedeler, men vi hadde under forhandlingene firt oss så langt ned at vi mente vi nå var kommet til en endelig grense som vi ikke kunne gå under dersom virkningen av Rikslønnsnemndas kjennelse også skulle gjelde for de statsansatte. For oss så det ut som om vår arbeidsgivermotpart — staten — mente at de statsansatte skulle ha noe mindre enn nemndskjennelsen gikk ut på, og dette kunne vi selvsagt ikke akseptere. Det var da hovedårsaken til bruddet.

Vi har selvsagt reflektert over statens holdning her.

Man kan ikke foreta en skikkelig sammenlikning mellom det private og det offentlige, fordi statistikken er bygd på helt forskjellige forutsetninger.

Da meklingen startet viste det seg ganske tidlig at staten var villig til å være med på forslag som betydde en lønnsutvikling ut over 7,5 prosent for de statsansatte. Det ble derfor en relativt kortvarig meklingsrunde, som sluttet med et anbefalt forslag. Dette anbefalte forslag ga et generelt tillegg på 6,3 prosent på lønnstabellen, og innrettet slik at det er de laveste lønnsplanene som får de høyeste tilleggene med 6,5 prosent og det øverste sjiktet får 5 prosent.

I tillegg til dette gis det et lavtlønnstillegg på 0,5 prosent av statens lønnsutgifter. Lavtlønnstillegget er gitt ved at lønnsstignene fra ca. 44 000 til ca. 58 000 har fått en kortere opptjenings tid og at opprykkstakten for øvrig er endret i forhold til nåværende stiger. Dette fører til at tjenestemenn på disse lønnsstiger får fra ett til to trinns opprykk pr. 1. mai 1978. I tillegg til dette har de to laveste stigenes fått påbygd et nytt lønnstrinn.

Totalt gir oppgjøret en lønnsutvikling fra 1977 til 1978 på 7,7 prosent for de statsansatte, og vi mener at vi med dette inntekts-

oppgjøret har fått en sterk lavtlønnsinnretning, og at en av hovedmålsettingene våre har fått en akseptabel løsning.

Kartellets oppfatning er fremdeles at en kombinert samordnet oppgjørsform bør vi drøfte videre, og kanskje finne en bedre løsning enn vi hittil har hatt. Vi må arbeide videre med å bedre systemet, slik at man oppnår den målsetting man er ute etter. Det må innrettes slik at alle lønnstakergrupper i samfunnet kommer inn under samme ordningen, og at lønnstakernes samlede lønnsutvikling må omfattes av samordningen. På disse områder har man hittil ikke kommet langt nok.

Kartellets vedtekter har bestemmelser om at resultatet av større lønnsrevisjoner kan sendes til uravstemning blant medlemmene. Hovedavtalen for de statsansatte har også slike bestemmelser og foreskriver dessuten hvordan slike avstemninger skal foregå. Uravstemninger også under normale situasjoner har vært gjennomført ved tidligere oppgjør.

På grunn av den helt spesielle situasjonen vi står i ved dette oppgjøret, har Kartellstyret anbefalt representantskapet å godkjenne meklingsresultatet uten at dette blir sendt til uravstemning. Begrunnelsen for dette er at rammen for lønnsoppgjørene i år er fastlagt gjennom Rikslønnsnemndas kjennelse i tvisten mellom LO og N.A.F.

I en normal situasjon vil en uravstemning med nei-flertall ha ført til åpen konflikt. Slik situasjonen nå er, vil et nei-flertall ved uravstemning bare føre til at meklingsforslaget blir stadfestet ved tvungen voldgift. En uravstemning vil derfor ikke gi medlemmene noe reelt valg, men bare føre til forsinkelser når det gjelder gjennomføringen av meklingsresultatet.

Formannen i Statstjenestemannskartellet har ved en tidligere anledning pekt på de problemene vi denne gang har hatt når det gjelder samordning av tariffoppgjøret. Jeg er glad for de forsikringene LO-formannen her har gitt i sin innledning, og vi er også glade for at spørsmålet om en bedre samordning vil bli prioritert. Innenfor alle disse områdene hvor man bygger på de samme prinsipper når det gjelder generelle krav for lønnsutviklingen og innretning av denne utviklingen, har vi følt at vi denne gang kanskje ikke har lagt stor nok vekt på dette.

Arne Born, Sekretariatet, sa seg glad for den klare tale fra LO-ledelsen i forbindelse med samarbeidsformene, slik at man kanskje en gang for alle kan bli kvitt de krusningene man har hatt både før og etter oppgjørene.

— Jeg håper vi kommer til enighet om hvilken plattform vi skal arbeide på. Det kan konstateres at vi denne gang fikk et meget vanskelig oppgjør.

Med den rammen vi fikk ved LO—N.A.F.-oppgjøret skulle man tro at kommuneoppgjøret ville ha vært enkelt. Detsier seg selv at man stusser når man møter en motpart som ligger ganske langt fra den kjennelsen som forelå. Vi måtte kjøre i en helt annen form, og kanskje i en noe merkelig form på bakgrunn av det vi hadde opplevd før i debatten og vurderingene innenfor vårt område. Vi var klar over rammen, vi tok hele tiden sikte på en innretning av regulativet, slik at vi kunne holde rammen. Problemene lå blant de medlemmer som var i 60-000-kroners-klassen, for å si det slik. Det man kanskje ikke bestandig er helt klar over, er at vi har 55 000—60 000 mennesker som ligger i denne lønnsgruppen. Vi må nå være ferdige med den tro at vi ikke har folk som er i denne grupperingen. Jeg har inntrykk av at debatten går på at de medlemmer som er i Kommuneforbundet står på toppen av regulativet. Det vi har på toppen er ca. 1500 mennesker, eller 1,7 prosent av medlemsstokken, og så har vi ca. 42 prosent som ligger i mellom-sjiktet. Ut fra det er det klart at vi fikk en profil, og her hadde vi kanskje visse vanskeligheter fordi Kartellets sammensetning av arbeidstakere er noe annerledes enn vår. Men i fellesskapets navn løste vi dette også.

Vi havnet opp i en mekling på 28 timer. Det er en bagatell for oss tillitsmenn kan man si. Vi er vant til det fra før, men det var noe uventet for oss å skulle møte en slik uforstand av motparten, av politikere som var ukjent med hva som hadde skjedd i kjennelsen for det private næringsliv. Så det vesentlige har vært at vi har fått opprettholdt kjøpekraften i det sjiktet som ligger på ca. 65 000,—, ca. 55 prosent av vår medlemstokk. De andre får da vise mer måtehold.

Forholdet er at vi har et felles regulativsystem i den offentlige forvaltning. Når man skal diskutere dette med samarbeidsformen, tror jeg nok det ikke er noen tvil om at en må forklare hva forskjellen er på kommunal og statlig virksomhet. Det er en stor forskjell, selv om vi har den samme lønnstabell, og det er det som er Kartellets og Kommuneforbundets problem. Når man vet at virkningen av profilen henger så nøye sammen med regulativets innretning, er dette et meget stort problem. Det medfører naturligvis at vi må ta hensyn til hverandre i utformingen, og det er spørsmål om dette kanskje binder i en slik form at det går ut over dem som i realiteten burde hatt noe mer — de som ligger i 65 000 kroners-klassen.

Vi er klar over at det regulativet vi har er et virkemiddel, og det er ingen tvil om at vi kan få dette skreddersydd når vi skal begynne å drøfte dette med profiler i videste forstand for å forsøke å fordele midlene på den beste måte.

Jeg håper at man kan vurdere det samlet når vi er ferdig med denne omgangen, og vi har gått et skritt lengre enn kanskje en del andre. Vi har klare vedtekter om at dette forslag skal ut, men vi vet rammen av hva man har kommet fram til. Ut fra det vil vårt forbundsstyre og landsstyre akseptere dette forslaget, som dermed ikke sendes ut til avstemning. Selv om vi står foran et landsmøte, og vi vet vi får en belastning, så mener vi av hensyn til både LO og det som har skjedd i nemnda og helhetsvurderingen, at den belastningen tar da tillitsmannstoppen i vårt forbund.

ORDSKIFTET

Kåre Hansen, Handel og Kontor i Norge, følte seg ikke helt overbevist om at Borns fromme ønsker, — om at de krusninger vi kanskje kunne få både før og etter oppgjørene, er over.

— La oss bare håpe vi kan beholde dem som krusninger og at det ikke blir bølger av det. — La oss som utgangspunkt si, at i og for seg ville utformingen av det økonomiske opplegg Representantskapet vedtok i januar kunne gitt et brukbart resultat. Men til det er det knyttet en ufravikelig forutsetning, nemlig at opplegget kunne gjennomføres. Ikke vet jeg hvor mange av Representantskapets medlemmer som i januar trodde at opplegget kunne bli gjennomført. Noen av oss tvilte i alle fall, særlig på bakgrunn av de signaler som allerede da var kommet når det gjaldt Norsk Arbeidsgiverforenings holdning og standpunkt. Denne tvilen førte da til at noen av forbundene foreslo at man for spesielle lavtlønnsgrupper burde innta det standpunkt at de burde gis en spesiell forhandling, for å unngå at man kom i den situasjon man nå er kommet i. Det ble til dels sterke reaksjoner på dette forslaget. Ord som «snuskeri» ble brukt. På bakgrunn av den situasjon ikke ubetydelige lavtlønnsgrupper i dag er kommet i, kunne det være fristende å finne fram til ennå sterkere ord for å karakterisere situasjonen. Det er hevet over tvil at frykten man hadde for at lavtlønnsgruppene på ny ville komme skjevt ut, dessverre er til stede.

La meg likevel unngå å lete etter karakteristiske ord, men i stedet peke på en del av de problemer vårt forbunds medlemmer har fått som følge av kjennelsen som foreligger. Det var en helt uttrykkelig forutsetning fra alle som hadde ordet på representantskapsmøtet i januar, at lavtlønnsgruppene denne gang hadde krav på en spesiell

oppmerksomhet, og de skulle rives ut av sin ofte håpløse lønnsmessige situasjon. Har nå disse fromme ønsker slått til? Nei, de har ikke det for store grupper av vårt forbunds medlemmer, og det har flere grunner. Vi finner våre medlemmer ansatt i alle bransjer. Det vi er pålagt gjennom Rikslønnsnemndas kjennelse er å foreta en gjennomsnittsberegning for alle disse bransjer, hvilket fører til at de får et lønnsnivå som er så høyt at ingen av våre grupper på standardoverenskomsten oppnår lavtlønnstillegg.

Det samme gjelder medlemmer innenfor NNN-området og innenfor en del andre typiske lavtlønnsgrupper. Men fordi vår standardoverenskomst er ett overenskomstområde, må de flate ut gjennomsnittet. Vi har store grupper som ligger klart under gjennomsnittet på 90 prosent, men kjennelsen samler oss og gir oss kr. 86,50 pr. måned.

Det dominerende antall medlemmer i vårt forbund er kvinner. De er også våre mest utpregede lavtlønte. Man må her legge gjennomsnittslønnsberegningen for menn til grunn, hvilket fører til at ingen av våre kvinner innenfor standardoverenskomsten oppnår lavtlønnstillegg, til tross for at store grupper av dem skulle hatt 80 øre, hvis man kunne ha behandlet dette rimelig. Det statistiske beregningsgrunnlag utarbeides i samarbeid mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Vi får tabeller som viser hvordan det enkelte fag og den enkelte bedrift ligger an i forhold til gjennomsnittet. Ikke i én av disse beregningene finner vi et eneste område for våre medlemmer. Det vi må gjøre er å legge visse kjønnsmessige betraktninger til grunn for å kunne tilpasse våre medlemmers avlønning til det gjennomsnittet man har for de time-lønte i industrien. Noen direkte tilpasning, som gir oss et resultat som vi er sikker på er riktig og rettferdig finnes ikke. Og vi kan aldri føle oss sikre på at det skjønn som legges til grunn ikke kan gi gale resultater.

Vi mener det må være en sentral oppgave å påvirke myndighetene slik at man får en offentlig statistikk snarest mulig, utarbeidet slik at den er sammenliknbar for alle grupper som har behov for sammenlikning. Vi ber derfor om at Landsorganisasjonen følger opp dette.

Så kan man spørre om hvordan virkningen av oppgjøret i 1978 vil bli? Vil beregningene som ligger til grunn for det resultat man gjennomsnittlig mener å oppnå, — ca. 8 prosent — slå til? Ja, jeg tror det gjør det, men for hvem? Jo, for de grupper som fra før har høy lønn, og som alltid har profitert på en sterk lønnsglidning. For det man kommer til å si ved slutten av 1978 er: Våre beregninger om en gjennomsnittlig lønnsglidning på 5,8 prosent fra 1977

til 1978 er oppfylt. Men for å få et gjennomsnitt på 5,8, betyr det at mange grupper må ha mer enn 5,8, andre langt mindre, noen ingen ting. De som ikke har lønnsglidning har kr. 86,50 — 1,5 prosent å møte en forventet prisstigning på 8 prosent med i år. Det er de harde økonomiske realiteter for betydelige grupper.

Nettopp derfor er vi uenig med LO-formannen i at man ikke her kunne finne fram til visse begrensninger i lønnsglidningen. Det er dem som får store lønnsglidninger som står fram og bringer det opp til et resultat som vi vet er urettferdig for betydelige grupper. Jeg kan ikke se at det i denne situasjon er noen rimelighet i dette. Dette er ting som har skjedd, og som vi ikke kan gjøre noe med i dagens situasjon, men jeg vil gjerne på vegne av det forbund jeg representerer si at for oss er det ikke mulig lenger å akseptere denne type oppgjør. Man får nå i tiden fram til 1980 i langt sterkere grad enn hittil foreta en realistisk vurdering av den situasjon våre lavtlønnsgrupper står i. Vi må finne fram til løsninger som gjør at de ønsker som vi alle gir uttrykk for å dele, kan innfris. Mennesker som har en altfor lav lønn må ut av sin håpløse økonomiske situasjon, selv om det innebærer at enkelte høylønnsgrupper viser en smule moderasjon.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — Jeg deler fullt ut det syn Kåre Hansen ga uttrykk for i sitt innlegg. Det er selvsagt for tidlig allerede nå å foreta en fullstendig vurdering av alle sider ved dette tariffoppgjøret. Imidlertid er det ikke for tidlig for oss i NNN og for lavtlønnsgruppene å fastslå at oppgjøret er totalt mislykket. Da vi behandlet tariffoppgjøret på LO-kongressen i fjor sto lavtlønnsproblemet helt sentralt. Det ble også slått fast av Representantskapet i januar at løsning av dette spørsmålet burde prioriteres ved årets tariffoppgjør. På denne bakgrunn kan jeg ikke se det annerledes enn at oppgjøret også for LO som sådan var totalt mislykket. Ikke ett av kravene for bedring av forholdene for de lavtlønte er blitt innfridd. Jeg sikter da til kravene om en garantibestemmelse, etterslepstillegg og også til andre beregningsmåter, for eksempel bedriftsvis fordeling og bruk av gjennomsnitt for voksne arbeidere i stedet for voksne menn. Nettopp fordi det ikke var realistisk å regne med et direkte tillegg av betydning denne gang, trodde vi virkelig at det skulle være mulig å få gjennombrudd for iallfall noe av det som er av betydning for de lavtlønte. Som vi presiserte i forrige representantskapsmøte, var dette vår bakgrunn for å akseptere kombinert samordnet oppgjør denne gang.

Slik som det nå har gått, kunne det iallfall ikke blitt dårligere

ved forbundsvis oppgjør. De tillegg som ble gitt bedrer ikke situasjonen for de lavtlønte i særlig grad, og aller minst på sikt. Svært mange av de lavtlønte vil bare få det generelle tillegget på 50 øre. I de fleste av våre bransjer, som ligger på noe over 90 prosent, er det mange enkeltbedrifter som ligger til dels langt under. Med N.A.F.s holdning i tilpasningsforhandlingene er det ikke mulig å gjøre noe for disse, selv om vi var villig til å bruke noe av 50-øren. Og disse får iallfall ingen økning av den disponible realinntekt og kjøpekraft. De har heller ikke andre muligheter til å få til noe i tilpasningsforhandlingene med Norsk Arbeidsgiverforening på noe område.

Kravet fra N.A.F. om tak på lønnsglidningen, iallfall for en tid, sto sentralt i oppgjøret. Jeg skal ikke i særlig grad komme inn på dette nå, men jeg antar at det er nødvendig for fagbevegelsen å analysere alle sider ved dette spørsmålet. Man må forstå reaksjonen hos alle våre medlemmer som ikke har, eller bare i meget beskjeden grad har lønnsglidning og dermed på langt nær oppnår den utvikling i disponibel reallønn som var forutsatt denne gang og ved tidligere oppgjør. Man må ikke la dette problemet drukne i gjennomsnittstall, statistikk og beregningsmåter. Det ble sagt på forrige representantskapsmøte at det må være et sykdomstegn i fagbevegelsen når man går til angrep på lønnsglidningen. Jeg vil påstå at det heller må være et sykdomstegn hvis fagbevegelsen ikke er mer villig til å diskutere de uheldige virkninger og den urettferdighet som knytter seg til dette spørsmålet. Skal fagbevegelsen fortsatt og uten videre godta at det er jungelens lov som skal råde på så viktige områder som dette? Jeg vil minne om at lønnsglidningen har vært og er beregnet til å være langt større enn de direkte tarifferte tilleggene.

— Jeg vil til slutt gi uttrykk for en viss skuffelse over at de ledende tillitsmenn i fagbevegelsen mente det ikke hadde noen hensikt å ta med i prosedyren noen av de krav som gjaldt lavtlønnsspørsmålet, de krav jeg har nevnt tidligere i mitt innlegg. Dette måtte gjøre det ganske lett for Lønnsnemnda å avvise disse kravene. Jeg er derfor ikke enig i formannens vurdering av kjennelsen i det hele tatt. Vi i NNN kan ikke skjønne at en offentlig nemnd, som lønnsnemnda er, totalt kan avvise slike krav til bedring av de lavtløntes kår.

Det er derfor etter vår oppfatning ingen grunn til å gi uttrykk for positiv uttalelse om Lønnsnemnda og dens kjennelse. Det er heller ingen grunn til å stille spørsmål om Lønnsnemnda har noen eksistensberettigelse i det hele tatt, i hvert fall i den nåværende form og med den nåværende sammensetning.

Henny Jensen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, var enig i det de foregående talere hadde sagt om lavtlønnsproblemet.

— Jeg vil ta utgangspunkt i de 32,67 som skal være gjennomsnittet for 90-prosenten. Dette beløpet gjelder voksne menn, ikke voksne arbeidere. Kvinnene er uteglemt.

Stortinget har nå vedtatt at jordbrukerne skal komme opp på industriarbeidernes lønn. Ved gjennomføringen av denne ordningen har man operert med feil tall, idet det her er regnet med gjennomsnittslønn for menn. Hadde man tatt med kvinnes gjennomsnittslønn, så hadde tallet blitt et helt annet.

Det skal bli spennende å se hvordan resultatet for jordbruket etter dette vil bli. Det vil vel da ligge noenlunde likt med stat og kommune. I stat- og kommuneoppgjøret har man fått et resultat på 6,5 prosent, mens vi har fått 1,4 prosent fordi man satser på lønnsglidning.

Jeg mener at det også kommer til å bli skjult lønnsglidning for stat og kommune.

Vi i den private sektor må prøve å ta igjen dette på en eller annen måte.

Det er delte meninger om lønnsglidningen. Noen bedrifter går godt, andre dårlig. På bedrifter som går godt vil selvfølgelig de ansatte også være med og dele overskuddet, og ikke la alt gå til økt aksjeutbytte. Det er vanskelig å komme fram til en rettferdig ordning. Jeg er redd det vil bli en del uro på arbeidsplassen i tiden som kommer på grunn av forskjellsbehandlingen i lønnsglidningen.

Jeg er forbauset over at beregningsmåten på 32,67 er tatt på forbundet, og ikke på den enkelte. Mange kvinner og menn vil dermed ikke få ett øre.

Odd Bach, Norsk Transportarbeiderforbund: — Hva er vår plikt som tillitsmenn når vi skal forklare det resultatet vi nå har fått og som LO-formannen tidligere har sagt vi kan leve med? Skal vi gå ut og si at gjennomsnittslønnstakeren, som sannsynligvis er like sjelden som en indeksfamilie, vil få den og den situasjon uten å supplere med de faktiske opplysningene som f. eks. Kåre Hansen kom med? For om mulig å gjøre det ennå klarere: Vi har også foretatt beregninger for store deler av våre medlemmer om hva som vil bli situasjonen i 1978. Vi har tatt utgangspunkt i kjøpekraften som er det sentrale i denne saken. Vi har kunnet konstatere at ganske mange som i dag ligger på et lønnsnivå fra 52—53 000 og opp til 65 000 må avfinne seg med en redusert kjøpekraft i 1978 på fra tre til fem prosent. Vi har også sett på deres situasjon i 1977 — et år som i gjennomsnitt ga en lønnsutvikling når det gjelder kjøpekraften

på pluss ca. tre prosent. Store deler av de samme grupper måtte også i 1977 på de meget beskjedne inntektskårene tåle en mindre reduksjon i kjøpekraften, i beste fall pluss/minus null.

Det er umulig å gå ut til disse folkene og forklare at gjennomsnittsberegningene må aksepteres, og det er heller ikke riktig å forsøke å framstille resultatet av Lønnsnemndas kjennelse på denne måten. Det er å holde tilbake opplysninger vi sitter inne med.

Dette fører meg over til den måten jeg oppfatter at kjennelsen er blitt presentert på fra vår side, nemlig ene og alene gjennom inntektsberegninger, uten å ta hensyn til de urettferdigheter som har framstått.

Jeg vil også kraftig reservere meg mot at kjennelsen nærmest blir framstilt som en seier for arbeiderbevegelsen. Jeg er ikke i stand til å se sammenhengen her. Jeg er heller ikke i stand til å se at det er vår oppgave å gå ut og forsvare kjennelsen. Vi står selvfølgelig overfor en dom som ikke kan appelleres, og så langt har vi intet valg. Men derfra og til å gå ut som aktive forsvarere er tross alt et ganske langt skritt. Vi vil som forbund legge disse opplysningene på bordet for våre medlemmer, ikke fordi vi ønsker å animere til bråk og risikere at vi får en serie konflikter. Dette vil ikke være tjenlig for de medlemmer det gjelder. Men for meg er det blitt et spørsmål om redelighet å gå ut og fortelle det jeg vet og det jeg mener å kunne lese ut av kjennelsen.

Selv om det står i kraftig kontrast til det som til nå er sagt om Lønnsnemndas kjennelse, så vil jeg til slutt referere hva vårt hovedforhandlingsutvalg sa etter å ha gått gjennom tilpasningssamtalene vi hadde med Norsk Arbeidsgiverforening. Den summariske kjennelse som nå foreligger fører egentlig bare til vilkårlig urettferdighet. Det er meget sterke ord, og det står så avgjort i motsetning til en del uttalelser som tidligere har framkommet, men jeg er redd for at det er sant hvert eneste ord.

Hva vil så skje i tiden framover? Vi vet at presentasjonen av den alminnelige økonomiske situasjon har satt seg dypt inn i sjelen på de fleste, og jeg skal ikke forsøke å bagatellisere de vanskelighetene vi står oppe i nasjonalt og innenfor store deler av industrien.

Jeg håper imidlertid — og det får jo da være det positive i forbindelse med oppgjøret — at vi når vi om 1 1/2 år — muligens før — igjen skal komme sammen og diskutere opplegget til revisjonen, vil oppleve å få en noe annen reaksjon blant annet i dette Representantskapet. I så fall har ikke Rikslønnsnemndas kjennelse denne gang, uansett hvor dårlig den måtte være, vært helt uten positive virkninger.

Helge Paulsen, Norsk Kjemisk Industrierarbeiderforbund, sa at man allerede på representantskapsmøtet i januar burde ha innsett at vi ville få den situasjon som vi nå har vært vitne til — forhandlinger, mekling og tvungen lønnsnemnd. Dette ble da påpekt av Kjemisk's nestformann, Arthur Svensson, som uttalte følgende om oppjustering av arbeidets verdi og anstendig og rettferdig lønn for fullverdig arbeid: «For å få dette til er vi nødt til å komme til forhandlingsbordet og ha muligheter til å ta en kamp for å løse disse grupper problemer. Dette kan ikke oppnås i et samordnet oppgjør.»

Med andre ord ble det allerede da pekt på av Kjemisk Forbund at et samordnet oppgjør ikke ville føre fram, og at vi ikke ville få muligheter til å bruke streikevåpnet.

Det må vel nå være klart at de samordnede oppgjør har utspilt sin rolle, i alle fall for en tid framover. Det som så langt jeg kan se kommer til å skje i inneværende tariffperiode, er at skjevheten i lønnsbildet vil forverre seg. De sterke fagforeningene som nå ligger best an lønnsmessig og som har et rutinert tillitsmannsapparat, kommer til å øke sitt lønnsnivå, mens de mindre fagforeningene som ikke har så rutinerte og djerpe forhandlere, ikke vil oppnå noen lønnsutvikling i perioden. Hvor finnes så de grupper som er svake? Jo, i Kjemisk Forbund, i Handel og Kontor, i Arbeidsmandsforbundet og i andre forbund som har funnet å ville løse sine problemer på andre måter enn dem som ble foreslått på representantskapsmøtet i januar.

Det må også være klart at det er gruppene med det svakeste tillitsmannsapparatet som også i dag ligger dårligst an rent lønnsmessig. En del av de bransjer som nå ligger dårligst an kan ha en bedre betalingsevne enn det som det gis uttrykk for. Dette gjelder en gruppe som ikke er avhengig av eksport, og som heller ikke har konkurranse av lavprisimport, i første rekke vaskeri og renseribransjen. Vi har innen Kjemisk en lønnsforskjell på minst 10 kroner fra den laveste til den høyeste bransje. Da vet man også at et lavtlønnstillegg på 80 øre ikke vil rette opp noe som helst.

Vi får håpe at vi som gikk inn for forbundsvise oppgjør nå får forståelse for vårt syn. I Sekretariatets innstilling til Representantskapet i januar ble det referert til Nasjonalbudsjettet, hvor det heter: «Regjeringen legger imidlertid vekt på å få til en reell inntektsøkning for grupper med lavere inntekter».

Jeg vet ikke hvordan Regjeringen har tenkt å få dette til, da de tiltak som nå er iverksatt til dels rammer de svakere stilte lønns-takere sterkest, mens de med høyere inntekter har nok likevel.

Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet: — Det virker som det er mange her i salen som brenner for den samme saken. Det er nå gjennomført et tariffoppgjør som man kan være mer eller mindre misfornøyd med, både når det gjelder utviklingen og avslutningen av det. Jeg er imidlertid glad for at jeg slipper å gå ut og anbefale et forslag som dette. Det eneste vi kunne oppnå i tillegg til Rikslønnsnemndas kjennelse var det vi kunne oppnå i tilpasningsforhandlingene, men med en så liten økonomisk ramme, så sier det seg selv at det en der kunne gjøre var svært begrenset.

— Hvis vi tenker tilbake på vedtaket Representantskapet fattet i januar, og den brede enighet som har vært i de forbund, styrer og forsamlinger hvor tariffoppgjøret har vært behandlet, så var det en klar målsetting at man denne gang måtte gjøre spesielle anstrengelser for å bedre situasjonen for de lavtlønte. Det ble også sagt at man måtte gå ut over det man hadde maktet ved tidligere oppgjør, og at dette også var i samsvar med hva Regjeringen har uttrykt i Nasjonalbudsjetten. Alt dette har selvfølgelig skapt store forventninger hos alle som mente å tilhøre denne gruppen. Men vi har blitt sørgelig skuffet, ikke minst kvinnene, som i denne sammenheng alle er lavtlønte. De lavtlønnstillegg som Rikslønnsnemnda er kommet med vil etter min mening ikke bedre noen av de lavtløntes situasjon. Vi vil tvertimot bli hengende mer og mer etter, ikke minst på grunn av det beregningsgrunnlaget som er brukt. Det står i kjennelsen at lavtlønnstillegg skal beregnes etter timefortjenesten på hvert overenskomstområde eksklusiv overtidstillegg for voksne menn i industrien i 1977. De tar timefortjenesten for menn f.eks. i teko-industrien og regner ut hvordan den ligger an i forhold til menn i hele industrien. Den viser seg da å bli liggende i et prosentintervall mellom 83 og 87,4 og skal etter denne skala gi 40 øre i lavtlønnstillegg.

Vi har i Bekledning ca. 70 prosent kvinner — ikke én av disse kvinnene er med i det grunnlaget som skal gi dem en høyere lønn. Hvis det hadde blitt lagt til grunn et gjennomsnitt for kvinner og menn, såkalt veid gjennomsnitt, så var resultatet blitt under 80 prosent av gjennomsnittet for industrien, noe som hadde gitt oss maksimal uttelling på 80 øre.

Måten å regne på er imidlertid ikke noe nytt som Rikslønnsnemnda har funnet på. Den har vært i bruk flere ganger. Jeg undres bare på om det heretter kan være lovlig å bruke samme framgangsmåte når vi får Likestillingsloven. Når vi i teko-industrien krever å komme på høyde med resten av industrien, så blir det fra alle hold pekt på den vanskelige økonomiske stilling disse bransjer er i. Såvidt jeg kan se er det andre bransjer som i dag har

like store, om ikke større vanskeligheter enn den gruppen jeg tilhører.

I beregningene LO la til grunn for sine krav overfor N.A.F. ble det benyttet et veid gjennomsnitt mellom kvinner og menn. Forhandlingene strandet ikke minst på grunn av Arbeidsgiverforeningens steile holdning. Jeg undres på om ikke de lavtlønte hadde kommet bedre ut av dette oppgjøret med et omforenet meklingsforslag. Da hadde vi i konfeksjon i hvert fall fått tilleggene fra 1. april, som tidligere ved samordnede oppgjør, og ikke som nå, fra 1. juni. Jeg er heller ikke så sikker på hva som veide tyngst da bruddet i meklingen kom. Var det hensynet til den frie forhandlingsrett på bedrifene og lønnsglidningen eller hensynet til de lavtlønte?

Det er min mening at det også denne gang er de lavtlønte som vil komme dårligst ut, og de vil få en nedgang i sin kjøpekraft på grunn av liten eller ingen glidning i perioden.

Mange vil vel hevde at den samordnede oppgjørsform nå har spilt fallitt. Jeg er ennå ikke villig til å si det, men skal en lykkes med en slik oppgjørsform, stilles det meget store krav til solidariteten blant oss alle, og den er muligens ikke sterk nok.

Erling Ask, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: — Det må være meg tillatt å gå litt tilbake og se på utviklingen av oppgjørsformen. Da vi var ferdig med det samordnede oppgjøret i 1976 var vi enig om at det neste oppgjøret, som skulle skje i år, måtte være forbundsvis oppgjør. Etter Kongressen i 1977 kom LO-formannen med signaler som ute i gruppene ble oppfattet som en oppfølging av synet på forbundsvis oppgjør. Hvorfor var kravet fra mange hold så massivt for at vi skulle få et forbundsvist oppgjør? Jo, fordi erfaringene fra det forbundsvis oppgjøret i 1974 viste at det var mulig å ta opp problemene vedrørende de grupper vi hadde og få gjort noe for dem.

Ved oppgjøret i 1976 var erfaringene det stikk motsatte. Vi fant at det ikke var mulig å få gjort noe for de grupper som hang etter, alle ble tatt i én sekk.

Jeg skal unngå å gå inn på den karakteristikk som ble gitt på oss som i Representantskapet i januar gikk inn for forbundsvis oppgjør. Karakteristikken blottla mer dem som uttrykte den enn oss som slås for medlemmene.

Formannen snakket om at vi kan beregne 6—7 prosent lønnsøkning. Hva innebærer egentlig dette? Hvis vi går ut fra en gjennomsnittslønn på ca. 60 000 kroner — et beløp som er noe for høyt for den bransje jeg tilhører, — så vil 6—7 prosent på årsbasis bety

3600 til 4200 kroner. Hva er det så vi faktisk får? En som kommer ut med et gjennomsnitt på 90,3 prosent vil få et tillegg på i underkant av 1000 kroner. Dette er det reelle tillegg vi vil få, og vi vet at innenfor våre bransjer er dette det eneste tillegget de vil få. Da er det farlig å høre på dere som snakker om prosentsatser. Det er å kaste blår i øynene på folk.

De stats- og kommuneansatte vil i det minste opprettholde sin kjøpekraft, mens store grupper i det private næringsliv får en reell nedgang i kjøpekraften. I det offentlige vil de som tjener ca. 60 000 kroner få et lønnstillegg på 3—4000 kroner, mens vi vet at de samme i det private næringsliv vil få ca. 1000 kroner.

Det er nå en bitterhet ute på arbeidsplassene som er til å ta og føle på. Vi har satt tillitsmennene på arbeidsplassene i en umulig situasjon når vi forlanger at de skal være med og opprettholde arbeidsfreden. Det er for mye forlangt å tro at vi skal greie det. Myndighetene har et ansvar nå. De har sagt at de midlere inntekter skal sikres, men med de tiltak som hittil har kommet fra myndighetenes side kan jeg ikke se at de har tatt særlig hensyn til de laveste inntekter. Jeg mener det burde være LOs og Regjeringens plikt virkelig å ivareta de svakes interesser i samfunnet. Jeg beklager å måtte si at den utvikling vi har hatt i den senere tid ligger sterkt tilbake å ønske på dette området.

Bjørn Hansen, Arbeiderpartiets Presseforbund, sa innledningsvis at han ville ta opp en sak i forbindelse med et vedtak på LO-kongressen i fjor. Kongressen uttalte i abortspørsmålet: «LO-kongressen oppfordrer de politiske partier i arbeiderbevegelsen til å fremme lov om selvbestemt abort tidlig i stortingsperioden 1977/78.» Vi står nå midt oppe i en stortingsbehandling av dette spørsmålet. Odelstinget har med knappest mulig flertall fattet sitt vedtak. Vedtaket skal i morgen behandles i Lagtinget. Midt under stortingsbehandlingen sendte landets biskoper ut hva de selv karakteriserer som et hyrdebrev. Det er et brev som i sitt innhold retter seg mot en regjering utgått av Arbeiderpartiet og et stortingsflertall utgått fra arbeiderbevegelsen. Det er et hyrdebrev som i sitt innhold også retter seg mot kvinner i alminnelighet og mot arbeiderkvinner i særdeleshet. Når biskopene reagerer på loven om selvbestemt abort, så reagerer de i virkeligheten overfor de svakestes rett til abort. De velbemidlede — høyrekvinnene — har alltid hatt selvbestemt abort, så lenge det har vært mulig å kjøpe seg til det, men de svakeste har måttet gjennomgå utmykkelser i nemnder og er selv fratatt bestemmelsen i dette spørsmålet. Vi fikk ingen protest fra

biskopenes side i den periode da aborttallet økte sterkest i Norge — nemlig fra 1965 til 1973.

Det vi opplever nå er et angrep på arbeiderbevegelsens politikk fra kirkens side, og det er ikke første gang. Jeg fremmer følgende forslag overfor Representantskapet:

«Landsorganisasjonens kongress i 1977 fattet følgende vedtak: «LO-kongressen oppfordrer de politiske partier i arbeiderbevegelsen til å fremme lov om selvbestemt abort tidlig i stortingsperioden 1977—81».

Landsorganisasjonens representantskap konstaterer at denne oppfordring er blitt fulgt av Regjeringen og av flertallet i Odelstinget. Vi ber Lagtinget bifalle lovvedtaket uten anmerkninger i møtet fredag 9. juni 1978.

Representantskapet uttrykker tilfredshet med den behandling saken har fått, og henstiller til Regjeringen å gjennomføre loven om selvbestemt abort så hurtig det er praktisk forsvarlig. Det må sikres at adgangen til selvbestemt abort blir den samme over hele landet. Landsorganisasjonens representantskap beklager det «hyrdebrev» som norske biskoper har sendt ut om abortloven. Representantskapet merker seg at Kirken går mot en sosialpolitisk sak som er reist og gjennomført av norsk arbeiderbevegelse. Representantskapet har også merket seg biskopenes taushet i abortspørsmålet i den periode da Kristelig Folkeparti satt med det politiske ansvar for Sosialdepartementet, da de årlige aborttall ble firedoblet.

Representantskapet betrakter «hyrdebrevet» som en nedvurdering av kvinnens evne og vilje til moralsk ansvar, en nedvurdering vi vil ta avstand fra.»

Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund, mente at løsningen av lavtlønnsproblemet ikke var så avhengig av oppgjørsformen, men et spørsmål om hva man ville gjøre for de lavlønnte. Hvis man ikke er villig til å gi noe stort stykke av den kaken man har til fordeling til de lavlønnte, så hjelper det lite hvilken oppgjørsform man velger. — For stats- og kommunesektoren spiller det liten rolle hvilken oppgjørsform en velger, det er et kombinert og samordnet oppgjør i alle fall. Det har hittil ikke bydd på de store vanskeligheter å ha denne formen i stats- og kommunesektoren, men i den private sektor har det vært større vanskeligheter med kombinerte oppgjør på grunn av de mange forskjellige avtaler. Alle vil holde på sitt og ingen vil gi etter, og jeg tror dette er hovedbakgrunnen for vanskelighetene i systemet.

— Man er så opptatt av at det er mange som får så lite ved tariffoppgjørene. Mange gjør nok det, men de får ofte mye mellom oppgjørene, og det skaper de store forskjellene. Det har vært snakket her om lønnsforskjeller på 10 kroner timen. Det var ingen sak hvis forskjellen ikke var mer enn 10 kroner timen.

— Jeg kan ikke være enig i at Rikslønnsnemndas kjennelse har noen lavtlønnsprofil. For det første har det vært en betydelig lønns-
glidning i den tiden vi har bak oss. Det er det ikke tatt hensyn til. Det er også regnet med at det fortsatt skal være lønns-
glidning i tiden som kommer. Det er bare enkelte grupper som har hatt lønns-
glidning og som også får det i tiden som kommer.

De lavtlønte har svært ofte ingen mulighet til lønns-
glidning, og det er dette vi må gjøre noe med, så sant vi mener at vi vil for-
søke å hjelpe de lavtlønte.

— Den beste måten å ødelegge inntrykket av en kombinert opp-
gjørform på er hvis man ikke kan få et bedre resultat enn vi nå
har fått.

— Jeg er glad for LO-formannens ord om at vi ved fremtidige
oppgjør sammen må se på framdriften, og at vi med det første bør
diskutere dette.

Otto Totland, Sekretariatet: — Jeg har aldri opplevd en så dårlig
stemning som vi registrerte på det landsstyremøtet vi har hatt nå i
disse dager, noe som selvfølgelig skyldes Lønnsnemndas kjennelse.
Vi er klar over at vi ikke kan gjøre noe med det, men likevel var
det sterk kritikk av resultatet en kom fram til. Etter Lønnsnemndas
kjennelse skulle vi ha tilpasningsforhandlinger, bl. a. av Standard-
overenskomsten for 8—10 000 merkantile funksjonærer. Ekspertene
fra LO og Norsk Arbeidsgiverforening regnet ut hvem som skulle
ha lavtlønns tillegg og tilleggets størrelse. Vi har 8—10 000 med-
lemmer innenfor N.A.F.-området, og vi var ikke tatt med på listen
i det hele tatt. Det er ikke første gang vi har måttet spørre Norsk
Arbeidsgiverforening om hva som er resultatet og hva vi vil få av
lavtlønns tillegg for de tariffområdene vi har.

— Jeg må be om at Landsorganisasjonen er oppmerksom på at
Handel og Kontor også er medlem av denne organisasjon.

Jeg skal ikke komme inn på de enkelte forbunds problemer. De
er stort sett nokså like innenfor de forbund som har lavtlønns-
sag. Ett av våre problemer er at en stor del av våre medlemmer er
kvinner, og hvis en her ikke får medhold i sin påstand om at det
skal være et veid gjennomsnitt for kvinner og menn, så kommer
vi ikke ut — noe ut — av denne saken.

Når det gjelder kombinerte oppgjør, så må en for framtiden være
klar over hvis man ikke blir enige, så fører det til at man også neste
gang får et oppgjør hvor Stortinget kommer inn i bildet. Det vil
være svært uheldig. Det er vanskelig for en regjering å sitte på
gjerdet og vente på at det skal være en streik for 230 000 arbeidere
og funksjonærer en viss tid. Jeg tror det vil være riktig at man nå

framover diskuterer åpent hva som skal skje, og det vil kanskje
være fornuftig av Landsorganisasjonen å ta initiativ til et debatt-
opplegg om oppgjørformen. Man må se uholdet på dette og mulig-
hetene for en annen måte å gjøre opp på enn tilfellet er i dag.

— Det er sagt at vi i 1978 etter beregningene skal få 8 prosent
lønns tillegg, men spørsmålet er: Hvordan er dette fordelt? Vel seks
prosent av dette er lønns-
glidning og under to prosent er generelt
tillegg og lavtlønns tillegg. Jo sterkere lønns-
glidning man får, desto
mindre blir det igjen å ta i selve tariffrevisjonen. Dette bør en være
oppmerksom på. Jeg tror at spørsmålet om en begrensning av lønns-
glidningen må tas opp til alvorlig vurdering.

Staten har fått et oppgjør på 6,3 prosent i gjennomsnitt.

— Det er nok riktig, Tor Halvorsen, at vi må leve med Lønns-
nemndas kjennelse i to år, men vi kan ikke leve i 1980 og to år
deretter med en kjennelse av denne karakter.

Ann-Jorid Thingvoll, Handel og Kontor i Norge, uttrykte sin
skuffelse over administrasjonen i LO og formannens innlegg som
var så lite framtidsrettet.

— Det var en klar forsvarstale av Rikslønnsnemndas kjennelse.
Burde ikke vi i denne forsamlingen heller ha satset på å drøfte den
framtidige tariffpolitikken i LO i stedet for historikken?

Det er såpass mange sider ved lønnsoppgjøret at det ikke er nok
å sette seg ned og drøfte LO, Kommuneforbundet og Statstjeneste-
mannskartet. Vi har i dag hørt de forskjellige forbunds ulike opp-
fatninger og holdninger. Er det ikke da snart på tide at vi diskuterer
alle forbund og ikke bare disse grupperingene?

— Jeg hadde håpet at vi i dag skulle ha fått en framtidsrettet
diskusjon om hvordan vi skulle forholde oss i framtiden. Som Tot-
land sa, vi må ikke komme i samme situasjon i 1980. Jeg er redd
for at neste gang vi skal fatte vedtak i Representantskapet om
lønnsoppgjøret, så har vi representanter glemt hva som skjedde i
1978.

Odd-Kåre Kvalheim, Telegrafmennenes Landsforbund, sa seg
glad for LO-formannens klare presisering av at vi nå skal få sam-
taler mellom Kartellet, Kommuneforbundet og LOs ledelse for å
diskutere hvordan vi skal gjennomføre oppgjørene i tiden fram-
over.

— Det var unektelig ganske sterk irritasjon i Statstjenestemanns-
kartellets forhandlingsdelegasjon underveis da man oppdaget at
koordineringen, som vi mente var til alle parter velsignelse, ikke
lot seg gjennomføre.

Den kombinerte oppgjørsformen skaper visse problemer for Stats-tjenestemannskartellet når det gjelder å gjennomføre sine for-handlinger, spesielt når Regjeringen virker mer opptatt av å spille tredjepart i LO—N.A.F.-oppgjøret enn å spille motpart i stats-oppgjøret.

Mange har kritisert det kombinerte oppgjøret og angrepet dette for at man ikke klarte å gjennomføre oppgjøret med en klarere lavtlønnsprofil i den private sektor. Jeg er derfor glad for at man i debatten har fått klart fram at kanskje den vesentligste årsak til at man ikke har gjennomført et oppgjør med en klarere lavtlønnsprofil i den private sektor, er at man ikke har løst lønnsglidnings-problematikken. Jeg tror man i LO må snakke åpent ut om dette nå og få en debatt omkring denne saken.

— Det har vært nevnt at vi i staten også har lønnsglidning, og at den er skjult. Vi har lønnsglidning, men den er slett ikke skjult. Etter at vi har fått datamaskiner som behandler lønnsutviklingen for oss, er det svært lite som kan skjules i den sammenheng. Men vår lønnsglidning er meget beskjeden, og det er den som gjør det nødvendig med de store nominelle tilleggene vi får for at vi skal kunne følge med. Jeg vil presisere det Flesvig sa: Vi får tillegg én gang i året, ikke en gang i måneden.

Jeg er fullstendig klar over at mange reagerer på en slik uttalelse, fordi situasjonen er den at dette er nokså ulikt fordelt. Det egentlige kjerneproblemet LO nå må ta fatt på er den ulike fordelingen av lønnsglidningen.

I forbindelse med oppgjørene i den offentlige sektor, gjennom-fører vi så langt vi makter en solidarisk lønnspolitikk. Ett av pro-blemene som oppstår er at grupper som kanskje ikke har den største omsorgen i dette forum, stadig må finne seg i en nokså minimal lønnsøkning, og sammenliknet med tilsvarende grupper i det pri-vate næringsliv, får en dårlig lønnsutvikling. Jeg er derfor glad for at LO-formannen så klart presiserte at den profilen som opp-gjøret i den private sektor og i den offentlige sektor har fått, også må gjøres gjeldende for andre grupper. — Jeg har lyst til å spørre LO-formannen om hvordan han har tenkt å gjennomføre dette. Når man denne gang krever at de høylønte og de midlere lønte må finne seg i å gå ned i kjøpekraft, så retter man i realiteten dette kravet bare til de offentlige ansatte og til andre som er på kollek-tive tariffavtaler. Eller for å si det på en annen måte: De som har valgt LO og samarbeidende organisasjoner for å ivareta sine interes-ser. Det kunne være interessant å få rede på hvordan man skal få kontroll med lønnsutviklingen for tilsvarende grupper som faller utenfor de kollektive tariffavtaler.

— Jeg tror ingen i denne sal mener at vi er ferdig med den vanskelige økonomiske situasjon ved å vise resignasjon i et lønns-oppgjør. Vi kommer til å måtte leve med denne situasjonen i flere år framover, og det reiser spørsmålet om hvordan vi skal gjennom-føre en inntektspolitisk utvikling i årene framover. Hvordan skal lønnsutjamningen være, hvordan skal vi løse lavtlønnsproblemet i den private sektor? Dette er sentrale spørsmål som jeg tror man snarest mulig må utrede. Vi må regne med at rammene blir små, at den økonomiske situasjon tilsier moderasjon, og da er det spørs-mål om hvordan vi løser dette. Vi må etter min mening bli mer offensive.

Den økonomiske situasjon reiser andre spørsmål som jeg også tror fagbevegelsen må interessere seg for. Jeg tror det er naturlig for mange bedrifter å bruke denne situasjon til å forsøke å redde sin bedrift ved å rasjonalisere, effektivisere og automatisere. Den svenske LO-sjefen pekte i siste nummer av *Fri Fagbevegelse* på at man har mistet 35 000 arbeidsplasser i Sverige i den situasjonen de har hatt der.

Vi står her overfor en stor utfordring, og vi må være våkne. Jeg tror derfor det kunne være hensiktsmessig å få en bred debatt om vår politikk i den aktuelle situasjon vi er inne i, kanskje dette vil skape en større forståelse for den politikken vi må føre.

Martin Tveiten, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet: — Dis-kusjonen om lavtlønnsproblemet har vært ført gjennom flere ti-år, og det som i enkelte grupper har vært kalt for lavtlønn, er uoppnåe-lig høy lønn for andre grupper. I hotell- og restaurantbransjen er lønnen 43 000 kroner, og etter 15 år i samme bedrift stiger lønnen til 49 000 kroner i året. Kommuneforbundets opplegg innebærer f. eks. at de etter 12 år kommer opp i 65 000 kroner, og dette er 16 000 kroner mer enn vi har. Og fremdeles snakker vi da om lavt-lønn for begge gruppene.

Jeg tror det i dag er uklokt å angripe LOs administrasjon og ledelse. Vi har vært inne i en periode hvor det fra borgerlig hold i årevis er blitt fortalt at det ville bli dårlige tider, og en del av avisene har gledet seg storlig ved tanken på at det skulle bli dårlige tider i vårt land. Bergens Tidende har vel i en ti-årsperiode hatt dette som det store håp.

— Oppgjøret i år ga ikke det som var ventet, eller i alle fall ikke det man ønsket, og man var da opptatt av oppgjørsformens betyd-ning. Hotell og Restaurant har stort sett hatt forbundsvisе oppgjør i de aller fleste av oppgjørene etter krigen. Det har ikke løst pro-

blemene for oss. Jeg tror det er uklokt i dag å gi oppgjørsformen skylden.

Når det gjelder den økonomiske situasjonen, så er jeg litt skuffet over at det er brukt så mye tid og krefter, også fra våre folk, til å male en viss mann på veggen. Totland sier at vi er nødt til å leve med dette oppgjøret i denne perioden, men ikke i en ny periode. Jeg er enig med Totland i det. Vi må i perioden framover vurdere den situasjon vi er i for å finne fram til de beste løsningene.

Til dem som har uttrykt at de er glad for at de skal slippe å forsvare resultatet av oppgjøret, vil jeg si at jeg tror det ville være klokt stort sett å forsvare oppgjøret i den situasjon vi er oppe i. Tross alt er det arbeidsplassene vi lever av. Det vil være bittert å måtte redusere veksten, men det er en ulykke når arbeidsplassen kommer i fare. Vi bør se på arbeidsplassen totalt som en vesentlig del også av fagbevegelsens arbeid.

Rolf Svestad, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — Etter at Rikslønnsnemndas kjennelse ved tariffoppgjøret forelå, uttalte LO-formannen blant annet: «Det må være mulig å leve med denne kjennelse». Jeg kan delvis dele dette synet, men samtidig vil jeg understreke at det vel ikke er spørsmål om det er mulig. Vi må vel leve med kjennelsen, slik som det hele beklageligvis har utviklet seg.

Vi som arbeider i lavtlønnsfagene må ha lov til å ytre oss imot og gi uttrykk for vår skuffelse over resultatet, til tross for at LO-sekretariatet sier at oppgjøret hadde en viss lavtlønnsprofil. Jeg skal ikke gå inn for prosentvis økning verken for de lavtlønte eller folk med høyere lønninger, men det som for meg er nokså klart er at når denne tariffperioden utløper, er lønningene i enkelte bransjer større enn i dag. Derfor blir skuffelsen dobbelt stor når vi vet at dette skulle bli et oppgjør for folk med lavere lønninger. Vi kom denne gang ingen vei med spørsmålet som er kjernen i problemet, nemlig lønnsglidningen og lavtlønsspørsmålet. Det er sagt fra mange hold at å utelukke eller sette tak på lønnsglidningen er å frata fagbevegelsen den lokale forhandlingsretten. Dette skal ikke bestrides fra min side, men jeg mener at den formen for oppgjør som nå benyttes er og blir å frata de sentrale forhandlere i forbundene forhandlingsretten. Dette er nokså vesentlig, fordi mange fagorganiserte som arbeider i små og mellomstore bedrifter ikke har noen lønnsglidning. De har bare de sentrale forhandlerne i forbundene å stole på. Derfor håper jeg også at disse fagorganiserte snart må bli forstått og samtidig bli tatt vare på.

— Jeg vil gjerne understreke at det med noen unntak er de fag-

organiserte i små bedrifter som stort sett utgjør de lavtlønte. En av grunnene til dette er at det er svært vanskelig å komme på talefot med disse arbeidsgiverne når det gjelder lønnsglidning, eller lønsspørsmål i det hele tatt.

Vi må vel likevel erkjenne at våre forhandlere har stått i en særdeles vanskelig situasjon, både foran og under forhandlingene. I særlig grad har Arbeidsgiverforeningen vist en lunken holdning for å komme fram til et brukbart resultat. Med dette i minnet kan vi vel slå fast at en ikke løser noe lavtlønnsproblem med et samordnet kombinert oppgjør.

Einar Hysvær, Sekretariatet: — Oppgjøret i den offentlige sektor som nylig er avsluttet, har en økonomisk ramme på 7,7 prosent på årsbasis. Jeg tror medlemmene i den offentlige sektor kan si seg fornøyd med resultatet. Oppgjøret i den offentlige sektor bygger på oppgjøret i det private næringsliv og Rikslønnsnemndas kjennelse. Dermed skulle man tro at oppgjøret i år skulle gi et brukbart resultat for ganske mange også i det private næringsliv som har en rimelig lønnsutvikling i tariffperioden. Det er snakk om en lønnsutvikling i det private næringsliv på 6—7 prosent på årsbasis.

Det er i grunnen merkelig at norsk fagbevegelse ennå ikke har maktet å finne en løsning på lavtlønnsproblemet. Man blir til stadighet avspist med lavtlønnsstillegg som skal være basert på det enkelte overenskomstområde. Vi vet at dette ikke løser noe problem. Nå kan vi vel forsåvidt ikke forvente at lønnsnemnda skulle klare det.

— Når vårt forbund skal vurdere oppgjøret, må vi ta utgangspunkt i situasjonen for de lavest lønte, som vi har svært mange av i de fleste av våre overenskomstområder. På denne bakgrunn, og på bakgrunn av alle fagre ord og løfter til de lavtlønte ved dette oppgjøret fra såvel faglig som politisk hold, har vi grunn til å være sørgelig skuffet over resultatet. Jeg tror faktisk det er det dårligste oppgjøret vi har hatt siden 1968, da vi ble koblet inn i en felles avstemning over et forslag vi ikke anbefalte.

De lavtlønte i det private næringsliv har selvfølgelig all grunn til å være skuffet, og grunn til å være bitre. Det ble ikke noe av garantiordningen man hadde sett fram til og ikke noe ettersleptillegg. Det ble bare det tradisjonelle lavtlønnsstillegget, som vi vet ikke løser problemene. Vi har vært gjennom denne farsen, disse såkalte tilpasningsforhandlingene. For dem som ligger langt under 80 prosent av gjennomsnittet for industrien, og som måtte ha 4—5 kroner for å komme opp på 80 prosent, så er det jo ikke så mye å rope hurra for, selv om de kan få opptil 1,30 i timen.

Vi hadde gjerne sett at det dårlige resultatet for de lavtlønte var blitt framhevet sterkere i formannens offentlige kommentar til lønnsnemndas kjennelse. Jeg er ikke så begeistret for slike uttalelser, noe som også andre har nevnt, om at dette tross alt er noe vi kan leve med, og at kjennelsen har en viss lavtlønnsprofil.

For oss som står på lønninger tilpasset det offentlige regulativet, så kan jeg selvfølgelig gi min tilslutning til at dette er noe vi kan leve med. Vi kan vel saktens også leve med en reallønnsnedgang på 1,5 til 2 prosent. Jeg har registrert at jeg ikke er alene om å reise kritikk av den altfor positive holdning i uttalelsene etter kjennelsen. På bakgrunn av alt som er sagt om de lavtlønte foran oppgjøret, og på bakgrunn av vedtaket i Representantskapet om garantiordningen og etterslepstillegget, så skulle det først og fremst ha vært gitt uttrykk for skuffelse over kjennelsen, som jo overhode ikke har villet imøtekomme de lavtløntes problemer.

Flertallet i det private næringsliv og i det offentlige, som får en noenlunde rimelig lønnsutvikling i perioden, kan vel si seg noenlunde fornøyd, spesielt på bakgrunn av den problemfylte økonomiske situasjon vi er inne i. I debatten hittil har skuffelsen over at lavtlønnsproblemet fortsatt er like uløst vært det som har stått mest sentralt i debatten. Det har ennå ikke blitt en diskusjon om oppgjørsformen, noe som ville ha vært naturlig på bakgrunn av erfaringene denne gang. Jeg kan tenke meg at tilhengerne av forbundsvis oppgjør er blitt noen flere, iallfall blant de lavtlønte. Jeg tror likevel vi bør vente med å ta standpunkt til dette til neste gang det blir aktuelt. Hvis vi bare totalt sett hadde hatt vilje til å løse dette problemet, er jeg overbevist om at vi best kunne ha løst dette i fellesskap. Det er enda en gang snakk om solidaritet. Jeg føler meg i et mindretall her, men jeg vil gjerne gi uttrykk for at vi kanskje foran framtidige tariffoppgjør bør starte en debatt om vår holdning til konflikt. Streikeretten er vel ikke ekskludert i vårt demokratiske samfunn? Ingen er tjent med en mengde ukontrollerte og ulovlige konflikter på grunn av bitterhet. Hvorfor kan ikke fagbevegelsen stå fram som en organisasjon hvor spørsmålet om konflikt er et alternativ, slik at vi kan sette større makt bak våre krav? Er det i realiteten streikerett når det er en ganske utbredt holdning i samfunnet at Rikslønnsnemnda er en selvfølge hvis man ikke finner fram til andre løsninger. Jeg stiller meg tvilende til om Arbeidsgiverforeningen hadde inntatt samme steile, arrogante holdning dersom konflikt hadde vært et realistisk alternativ. N.A.F. kunne trygt kjøre med sin steile holdning i vissheten om at en etablert voldgiftsrett under alle omstendigheter ville være akseptabel for deres del.

Rolf Frøyslands innlegg tidligere i debatten representerer selv sagt vårt syn, men på ett enkelt lite punkt er det kanskje en nyanse i synet på lønnsglidningen. Jeg forstår at de som har ordninger i sine overenskomstområder som sikrer lokal forhandlingsrett og sikrer en viss lønnsglidning i perioden, ikke uten videre vil gi denne rett fra seg. I lønnsnemndas kjennelse blir det sagt at man vil komme tilbake til spørsmålet om en garantiordning. Dette er en positiv uttalelse, og jeg tror at hvis vi i fellesskap virkelig går inn for dette, så har vi i alle fall fått ordninger som i framtiden kan være med på å løse lavtlønnsproblemet.

Tross alt, selv om vi kan stå her på talerstolen og kritisere LOs formann, så tror jeg likevel vi innenfor fellesskapet i LO skal klare å løse våre problemer. Derfor blir min konklusjon stort sett positiv.

Gunnar Kokaas, Norsk Grafisk Forbund, ga uttrykk for den store skuffelsen de lavtlønte må føle etter dette oppgjøret.

— Vårt forbund har ikke de store lavtlønnsproblemene. Vi er vel heller hengt ut som de som har de store lønnsglidningsproblemene, selv om dette ikke er riktig.

Jeg synes å ha merket en tendens i debatten til å ville skyte spurv med kanoner, som om det å rette skytset mot lønnsglidningen innenfor de forskjellige overenskomstområder ville kunne løse lavtlønnsproblemet.

Jeg advarer mot den måten å tenke på. Å stoppe lønnsglidningen innenfor en rekke fag, vil ikke føre til stort annet enn at en gjør alle til lavtlønte. Det er vel ikke noe mål i seg selv å redusere lønnen for dem som gjennom et bestemt overenskomssystem har skaffet seg en brukbar inntekt.

Hvis en skal løse lavtlønnsproblemet, må en gripe fatt i spørsmålet på en helt annen måte.

Jeg slutter meg helt til det som er uttrykt her, at en bør gå grundig til verks og studere hva som virkelig er årsaken til problemet, og hvilke botemidler en skal ty til ved løsningen av dette. Det er en illusjon at man skal kunne løse lavtlønnsproblemet ved å fjerne lønnsglidningen, det er en illusjon som kan komme til å bli kostbar.

En må se seg litt rundt i samfunnet. Det er noen som har muligheter til å trille med millioner og milliarder. Løs de problemene, så kan man også løse lavtlønnsproblemene.

FORMANNENS SLUTTINNLEGG

Debatten var dermed avsluttet, og LOs formann, *Tor Halvorsen*, fikk ordet til sluttbemerkninger:

— Det er vanlig kutyme når man skal avrunde en debatt at man takker for debatten. Selv om den negative faktoren her har vært stor, så tror jeg likevel det har vært en viktig debatt, som vi kan trekke noe ut av og drøfte i tiden framover.

— En kan selvfølgelig vurdere etterpå om man i en innledning skulle ha brukt tiden til å diskutere framtidige tariffoppgjør. Jeg har imidlertid vurdert det slik at når vi nå står ved avslutningen av et tariffoppgjør, godt eller dårlig, så er det min plikt å oppsummere det som skjedde i forbindelse med oppgjøret og legge saken fram slik det går fram av Rikslønnsnemndas kjennelse.

Jeg vil gjerne legge til at det er lønnsnemndas vurderinger jeg har brukt i min innledning i dag.

— Jeg vil gjerne nå gå tilbake til representantskapsmøtet 18. og 19. januar i år, hvor vi hadde en bred diskusjon om oppgjørsformen. Vi hadde en diskusjon på bakgrunn av målsettingen om full sysselsetting, om stabilisering av kjøpekraften, om økning av kjøpekraften for de lavtlønte. Selv om det var delte oppfatninger på representantskapsmøtet, så var det et stort flertall som mente at disse målsettingene best kunne løses ved et kombinert samordnet oppgjør.

Man kan selvfølgelig stille seg spørsmålet i dag hvorvidt man hadde kommet annerledes ut dersom vi hadde valgt en annen oppgjørsform. Hadde vi fått et bedre resultat, hadde Representantskapet hatt det lettere i dag dersom vi hadde gått inn for forbundsvis oppgjør, og tatt de eventuelle konsekvenser som det måtte ha på den utvikling og den situasjon vi står overfor?

— Vel, det er ting vi kan vurdere, men som vi ikke kan gi noe svar på. La oss imidlertid ha klart for oss at vi må følge vedtaket Representantskapet fattet om oppgjørsformen.

Vi har formulert kravene ut fra prinsippene som er nedfelt i Representantskapets vedtak, vi har ført forhandlinger på de prinsipper og det kravet Representantskapet fattet. Vi har brutt forhandlingene og stått på kravet. Vi har ført mekling og brutt meklingen og har hele tiden stått fast ved det krav og det prinsipp som Representantskapet fastsatte i januar.

— Jeg vil gjerne gi uttrykk for at i hele denne utviklingen, både i forbindelse med utformingen av kravene under forhandlingene og under meklingen, har det bare vært enstemmige vedtak i forhandlingsutvalget og i Sekretariatet.

Jeg tror at det er både nyttig og nødvendig å få gitt uttrykk for dette.

— Jeg vil også gjerne få slått fast at vår påstand for lønnsnemnda var i samsvar med Representantskapets vedtak.

— Mange har vært opptatt av uttrykket om at man kan leve med eller må leve med resultatet. Ja, man må leve med det, og jeg tror også en *kan* leve med det, selv om jeg i den anledning sterkt må understreke at en lønnsnemndskjennelse aldri er eller kommer til å bli en seier for norsk fagbevegelse. Enten den forekommer i 1970, 1980 eller 1982, så vil en slik kjennelse aldri kunne bli en seier. Dette er et nederlag for den frie forhandlingsretten. Det er et nederlag for fagbevegelsen ikke å finne fram på de muligheter og rettigheter man har i henhold til vår lovgivning, og på de prinsipper som vår organisasjon arbeider etter.

— Ganske kort vil jeg gå inn på de spørsmål som har vært tatt opp her:

— Lavtlønsspørsmålet har også denne gang vært det helt sentrale og vanskelige problem både under forhandlingene og meklingen. Jeg tror det var det vanskeligste spørsmål også for lønnsnemnda. Jeg har tross alt lyst til å si, uavhengig av hvem som har vært i lønnsnemnda, hvordan dette er. Vi hadde i hvert fall ikke under noen omstendigheter hatt mulighet til å oppnå det resultatet som lønnsnemnda tross alt kom fram til ved forhandling eller mekling.

En annen ting er at vi selvfølgelig ikke kan være fornøyd, men vi må ta lønnsnemndas kjennelse til etterretning.

— La det være helt klart at vi skal arbeide videre med lavtlønsspørsmålet, men jeg tror det er riktig at vi igjen ser på grunnlaget som ble trukket opp i forbindelse med Kongressens behandling av lavtlønsspørsmålet og tariffspørsmålene i fjor. Jeg tror ikke vi fikk gjennomdrøftet spørsmålet som var oppe i forbindelse med lavtlønnskomiteens innstilling om andre muligheter til å løse lavtlønnsproblemet enn ved de tradisjonelle tariff tillegg vi kjenner. Vi må bare innrømme at den tradisjonelle formen ikke har klart å løse våre lavtlønnsproblemer. Det må andre og nye muligheter til, og jeg tror vi må bruke tiden framover til å drøfte dette på en mer gjennomgripende måte enn vi fikk anledning til i forbindelse med vinterens diskusjoner om lavtlønnsproblemet.

— Ingen har sagt at det forslaget Lavtlønnskomiteen kom fram til var et absolutt eller ferdig forslag, men det ga visse prinsipper og idéer, som jeg tror vi har all grunn til å arbeide videre med.

— Spørsmålet om statistikk har vært nevnt her. Det er riktig at vi har en altfor dårlig statistikk, og det er riktig som Kåre Hansen

sa at spesielt for funksjonærene i den private sektor har man liten eller ingen statistikk å holde seg til. Dette er av de ting som har vært sentrale, ikke minst overfor myndighetene, så lenge vi hadde kombinerte oppgjør. Dette stoppet jo opp i forbindelse med bruddet i meklingen. Dette arbeidet går nå videre, og vi regner med at vi ved neste korsvei skal ha en atskillig bedre utbygd statistikk. Vi tar sikte på en fullverdig statistikk for alle yrkesgrupper i dette samfunnet, enten man er på kollektive avtaler, individuelle avtaler eller man har regulert sine inntekter på andre måter ved et vanlig avtaleverk.

Mange har vært opptatt av beregningsgrunnlaget for lavtlønnsgruppene. Det er klart at når beregningsgrunnlaget er blitt vedtatt av lønnsnemnda, slik som det her er gjort, så vil det for en rekke grupper slå uheldig ut. Vår påstand for lønnsnemnda var å få et veid gjennomsnitt for kvinner og menn, som skulle være utgangspunktet for utregning av lavtlønnsstillegget. Jeg vet jo blant annet hva det ville ha betydd for bekledningsindustrien å få et veid gjennomsnitt, som ville ha gitt det dobbelte av det lavtlønnsstillegget de nå fikk. Lønnsnemnda har imidlertid falt ned på det som har vært vanlig praksis de siste årene, og vi må vel for rettferdighets skyld si at det var oss som i sin tid kom med forslaget om å bruke gjennomsnittet for menn som beregningsgrunnlag for utbetaling av lavtlønns tillegg. Vi har i dag en annen oppfatning av dette, og vi vil ved neste korsvei slåss for å få et veid gjennomsnitt som utgangspunkt for lavtlønns tillegg.

— Slik utviklingen har vært i forbindelse med de kombinerte oppgjørene, og hvor Norsk Arbeidsgiverforenings Centralstyre både ved tariffrevisjonen i fjor og i år vedtok at det ikke skulle gis generelle tillegg, vil man automatisk få diskusjon om lønnsutvikling i perioden, og da spesielt spørsmålet om lønnsglidning. Hvis man skal kompensere den økte prisstigningen for da igjen å kunne stabilisere kjøpekraften, så er det avhengig av inntektsutviklingen i løpet av året. Derfor har det vært nødvendig å kalkulere med dette. Det ble gjort i 1976 og i 1977, og det har da også vist seg her at det har vært lønnsglidning. Jeg er enig med Kåre Hansen i at den nok sikkert også kommer denne gang. Det vil sikkert bli gjennomsnittsbetraktninger, hvor noen kommer til å ligge over gjennomsnittet og noen under. Man kan være enig eller uenig i systemet, men slik er realitetene.

Men det som likevel kan sies er, at på bakgrunn av dette systemet — hvor man innkalkulerer en lønnsglidning i perioden — så kan vi lese ut av statistikken at vi har et mye bredere grunnlag i lønnsglidningen på de enkelte bedrifter og i de ulike bransjeoverens-

komster i dag enn vi hadde for noen ganske få år siden. Vi så dette da vi regnet ut hva vi måtte ha for å fylle opp i forbindelse med etterslepet. Her så vi at grupper som tidligere ikke hadde hatt lønnsglidning, nå hadde fått det. På tross av at de kanskje ikke har den lokale forhandlingsretten konkret innebygd i sine avtaler, har det likevel vært en viss mulighet til å gå ut og kreve lønnsutvikling i perioden. Det har da i virkeligheten hatt sine positive sider, selv om vi selvfølgelig også her kan trekke med de negative sider.

— Jeg ville ha hatt vanskelig for å stå her og forsvare et vedtak i vårt forhandlingsutvalg, under meklingen eller ved forhandlingene, hvis vi hadde gått inn for en avtale hvor vi hadde ekskludert den lokale forhandlingsretten. Tross alt skal vi være klar over hva dette betyr for vårt avtaleverk, og at flere og flere ønsker å komme inn på dette. Vi har forankret dette i vårt handlingsprogram, og vi ønsker å komme fram til lønssystemer hvor man har innebygd lokal forhandlingsrett.

— Når det gjelder oppgjørsformen i framtiden, er jeg enig med dem som har sagt at det er viktig å få diskutert dette. Vi har liggende et utkast til et debattopplegg om oppgjørsformene. Vi har latt det ligge fordi vi hadde så mange andre saker gående, men jeg ser ikke bort fra at det bør tas opp og kanskje gi grunnlaget for en bred diskusjon om den framtidige utvikling av våre tariffoppgjør. Jeg er imidlertid fortvilet over at det stadig er en sammenblanding av samordnede oppgjør og kombinerte oppgjør. La det være sagt at med vår etterhvert innviklede økonomi, så tror jeg det er nødvendig ved ethvert tariffoppgjør å ha ett eller annet samarbeid med myndighetene. Dette tror jeg også er nødvendig i tiden framover, men det tilsier ikke at man nødvendigvis skal ha samordnet oppgjør. I min innledning henviste jeg til at vi i 1974 hadde forbundsvis oppgjør, men at man ved slutten av oppgjøret trakk inn myndighetene i bildet for å stabilisere resultatene av dette. Med andre ord er det mulig å kombinere også et forbundsvist oppgjør med statlig engasjement, uten å blande inn samordningsspørsmålet. Vi får igjen ta spørsmålet opp til diskusjon etter en gjennomgripende debatt i organisasjonen, også i forbindelse med den aktuelle situasjon vi til enhver tid står overfor.

— Jeg har ingen tro på at vi har funnet den endelige oppgjørsform som vil komme til å slå igjennom for all tid. Tvertimot tror jeg vi her bør være på leting etter nye måter å løse spørsmålet på.

— Det ble spurt her hvordan vi kan sørge for at de som står utenfor kollektive avtaler også holder seg innenfor de økonomiske rammer som blir trukket opp.

Det er klart at dette er et meget vanskelig spørsmål. Det er et spørsmål som våre myndigheter i høyeste grad må se nærmere på. Inntektsmulighetene for selvstendig næringsdrivende og andre grupper som ikke er knyttet til kollektive avtaler har vi ikke noen muligheter for kontroll med dersom ikke myndighetene har det. Ett av de kravene vi har stilt overfor myndighetene er at de på forskjellige måter følger opp inntektsutviklingen for disse grupper slik at den blir den samme som våre grupper er forpliktet til å følge i dette oppgjøret.

— Totland nevnte dette med å leve med lønnsnemndas kjennelse nå, men ikke i 1980 og 1982. Jeg er enig i det, men det er én ting vi må ha klart for oss i den forbindelse. Når vi i Representantskapet og i Sekretariatet fatter vedtak om den økonomiske ramme, så må det være vedtak som vi er forpliktet til å forsvare. Vi må ikke undergrave vedtak fattet i formelle organer innenfor norsk fagbevegelse.

Vedtak:

Formannens orientering og debatten ble tatt til etterretning.

Forslaget til repr. nr. 1 — Bjørn Hansen — om «Hyrdebrevet» ble deretter tatt opp til votering, idet repr. nr. 54 — Erling Ask — sluttet seg til hans forslag. Også repr. nr. 38 — Arne Løken — hadde ordet til forslaget.

Vedtak:

Forslaget til Bjørn Hansen enstemmig vedtatt. (Ang. forslaget se side 44 og 45.)

Dirigenten ba om aksept for at protokollen fra Representantskapsmøtet kan godkjennes av Sekretariatet.

Dette ble godkjent.

LOs formann, Tor Halvorsen, fikk ordet til slutt. Han takket Representantskapets medlemmer og gjestene for denne gang og ønsket god reise hjem.

Møtet sluttet kl. 17.30.

Navneliste

Følgende representanter møtte:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Bjørn Hansen, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Ove Varreng, Oslo, Olav Markussen, Greåker.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Ole Flesvig, Oslo, Mellvin Steinsvoll, Molde, Knut Arnesen, Skaidi, Ingvald Berntsen, Figgjo, Margit Ulvøy, Fønnes.

Norges Befalslag:

Theodor Theodorsen, Oslo.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Oslo, Ingeborg Jacobsen, Drammen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Odd Isaksen, Oslo, Sigurd Engen, Oslo, Lars Eide, Haugesund, Villy Jacobsen, Oslo, Odd Myhre, Trondheim, Gudmund Gyberg, Kristiansand S., Jørgen Kosmo, Horten.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Kåre Haga, Oslo, Gunnar Andersen, Oslo, John Erik Eriksen, Halden.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen, Sofiemyr.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Thorkildsen, Oslo, Kåre Eriksen, Oslo, Gunnar Kokaas, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg, Oslo.

Handel og Kontor i Norge:

Kåre Hansen, Oslo, John Ravnås, Oslo, Rolf Aasland, Notodden, Brit Kvaale, Trondheim, Ann-Jorid Tingvoll, Tromsø, Hilmar Olsen, Gjøvik.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Martin Tveiten, Bergen, Arne Løken, Oslo.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Oslo, Enok B. Skramstad, Elverum, Alf Haugen, Trondheim, Haldor Krokeide, Nesttun.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Jan Balstad, Oslo, Svern Eriksen, Tønsberg, Gunnar Aagesen, Trolla, Henny Jensen, Hyggen, Erland Mikkelsen, Oslo, Guttorm Lunde, Mysen, Hallgren Gundersen, Evenskjer.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Arthur Svensson, Oslo, Wilhelm Thoresen, Oslo, Henning Måredal, Høyanger, Helge Paulsen, Aspelund, Erling Ask, Vestfossen, Georg Gram Olsen, Sandefjord, Anna Låg, Vestfossen.

Norsk Kommuneforbund:

Tor Silseth, Alf Gundersgård, Konrad Sæbø, Fyllingsdalen, Edel Myhre, Trondheim, Reidar Øwre.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder, Lørenskog.

Luftforsvarets Befalsforbund:

Karl M. Olsen, Ski.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Oslo, Ruth Kolstad, Oslo, Erling Berg, Honningsvåg, Svein Fjellheim, Stavanger, Rolf Svestad, Flatåsen.

Norsk Olje- og Petrokjemiforbund:

Svein Syvertsen.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen, Oslo, Harald Johannessen, Lillehammer.

Postfolkenes Fellesforbund:

Gunnar Solvang, Den norske Postorg., Anders Renolen, Den norske Postorg., Erling Sandvig, Norsk Postforbund.

Norsk Sjømannsforbund:

Kåre Kristoffersen, Oslo, Kaare Kjæraas, Sandefjord, Edmund Gjennestad, Trondheim, Einar Dahl, Haugesund, Willy Syversen, Fredrikstad.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Kjell Berg, Oslo.

Norsk Sosionomforbund:

Bente Wilmar, Oslo.

Norsk Sufflørforbund:

Eva Melgaard, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund:

Ove Ragnar, Norsk Tele Tjeneste Forbund, Odd-Kåre Kvalheim, Telegrafmennenenes Landsforbund.

Norsk Tjenestemannslag:

Gerd Raaer, Oslo, Bjarne Ingsøy, Oslo, Per Melsom, Håkon Holgernes, Bergen, Inger Kjerstine Jensen, Holmestrand.

Norsk Tolltjenestemannsforbund:

Odd Arne Kristiansen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Arne Hermansen, Oslo, Ole Foshaug, Bakkehaug, Odd Bach, Oslo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Rolf Johnsen, Oslo.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Aust-Agder fylke:
Arne Hasla.

Buskerud fylke:
Kristoffer Løvliid.

Finnmark Fylke:
Ulf Lorentzen.

Hedmark fylke:
John Borgen.

Hordaland fylke:
Yngvar Helle.

Møre og Romsdal fylke:
Ottar Kaldhol.

Nordland fylke:
Liv Johansen.

Oppland fylke:
Tron Strand.

Rogaland fylke:
Johnny Håkon Mageland.

Fra Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Thor Andreassen, Liv Buck, Øystein Larsen, Finn Nilsen, Rasmus Solend, Otto Totland, Lars Skytøen, Håkon A. Ødegaard, Arne Born, Einar Hysvær, Henrik Aasarød, Thorvald Karlsen.

Varamenn til Sekretariatet:

Harriet Andreassen, Ole Knapp, Yngve Hågensen, Roar Helgesen, Else Ørbæk, Eivind Strømmen, Sverre Kortvedt, Arild Kalvik, Rolf Hauge, Knut Nakken, Olaf Axelsen, Nils H. Johannessen.

Sogn og Fjordane fylke:
Kåre Bruflat.

Telemark fylke:
Torolf Mathisen.

Troms fylke:
Sigmund Lorentzen.

Nord-Trøndelag fylke:
Svein Edvardsen.

Sør-Trøndelag fylke:
Jan Inge Åsmul.

Vest-Agder fylke:
Nils Haaland.

Vestfold fylke:
Arne Narum.

Østfold fylke:
Leo Johannessen.

Statstjenestemannskartellet:
Hans Øverby.

LOs Kvinnesekretariat:
Liv Eva Di Micco.

Fagorganisasjonenes Funksjonærgruppe:
Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:
Harry Jørgensen, Jens Torp, Storm Lundberg.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs distriktskontor i Bergen:
Finn Lien, Olav Lerø.

LOs distriktskontor i Bodø:
Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.

LOs distriktskontor i Drammen:
Thorbjørn Hagen.

LOs distriktskontor i Førde:
John Bjarne Hjelmeland.

LOs distriktskontor i Gjøvik:
Roar Løver.

LOs distriktskontor i Hamar:
Aage Søgård.

LOs distriktskontor i Kirkenes:
Odd Holmgren.

LOs distriktskontor i Kristiansand:
Oddvar Gøthesen, Aage Bjorvand.

LOs distriktskontor i Molde:
Johnny Røed.

LOs distriktskontor for Oslo og Akershus:
Øivind Hvattum.

LOs distriktskontor i Porsgrunn:

Harald E. Olsen, Gerhard Lunde Larsen, Odd Kristensen.

LOs distriktskontor i Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs distriktskontor i Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs distriktskontor i Trondheim:

Rikhard Haugen, Kjell Flønes.

LOs administrasjon:

Egil Ahlsen, Tor Andersen (Rasj.), Tor Andersen (Pressa), Per Brannsten, Artur Bruflat, Karl Nandrup Dahl, Sverre Englund, Svein Fjæstad, Steinar Halvorsen, Per Haraldsson, Thorleif Holth, Bjørn Kolby, Kjell Lien, Erik Nilsen, Mirjam Nordahl, Børre Pettersen, Stein Regård, Knut Ribu, Rutner Rønnestad, Odd Harald Røst, Kaare Sandegren, Arne G. Strangel, Kjell Arne Sveum, Kjell Terkelsen, Richard Trælne, Kai Aagaard.

Norges Urmaker Svenneforbund:

Erling W. Andersen (observatør).

Samarbeidskomitéen DNA—LO:

Eskild Jensen, Reiulf Steen, Gro Harlem Brundtland.

Spesielt innbudte:

Tor Aspengren, Odd Høj Dahl, Einar Strand, Parelus Mentsen, Thorleif Andresen.

